

Õppekava tutvunud ja arvamust avaldanud:
Pedagoogiline nõukogu 03.04.2024 nr 1-5/2-2024
Hoolekogu 12.03.2024 nr 1-4/3/2023-2024
Kinnitatud 18.04.2024 direktori käskkirjaga nr 1-3/25/2024

ILLUKA KOOLI LASTEAIA ÕPPEKAVA

Illuka 2024

SISUKORD

1. ÜLDSÄTTED	3
1.1 Lasteaia liik ja eripära	3
2. ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE PÕHIMÕTTED JA ÜLDEESMÄRGID	5
2.1 Põhimõtted	5
2.2 Eesmärgid	5
2.3 Tehnoloogiaharidus	6
2.4 Haridusprogramm „Roheline Kool”	7
3. ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE KORRALDUS	9
3.1 Õppeaasta	9
3.2 Traditsioonilised üritused	9
3.3 Rühma õppe- ja kasvatustegevuse kavandamine	9
3.4 Rühma aasta tegevuskava struktuur	10
4. ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE EESMÄRGID, PÕHIMÕTTED, SISU JA LAPSEARENGU EELDATAVAD TULEMUSED	12
4.1 Üldoskused	12
4.1.1 Mänguoskused	12
4.1.2 Tunnetus ja õpioskused	14
4.1.3. Sotsiaalsed oskused	16
4.1.4. Enesekohased oskused	20
4.2 Õppe- ja kasvatustegevuse valdkonnad	21
4.2.1 Mina ja keskkond	22
4.2.2 Keel ja kõne	29
4.2.3 Matemaatika	35
4.2.4 Kunst	38
4.2.5 Muusika	42
4.2.6 Liikumine	46
4.2.7 Eesti keel kui teine keel	50
5. LAPSE ARENGU ALALÜÜSIMISE JA HINDAMISE PÕHIMÕTTED JA KORRALDUS	53
6. ERIVAJADUSEGA LAPSE ARENGU TOETAMISE PÕHIMÕTTED, SEALHULGAS KORRALDUS	55
7. KOOSTÖÖ LAPSEVANEMATEGA	57
8. LASTEAIA ÕPPEKAVA UUENDAMISE JA TÄIENDAMISE KORD	58

1. ÜLDSÄTTED

1. Illuka Kooli lasteaia (edaspidi lasteaia) õppekava aluseks on Vabariigi Valitsuse 29. mai 2008. a. määrusega nr 87 kinnitatud „Koolieelse lasteasutuse riiklik õppekava”.
2. Lasteaia õppekava on õppe- ja kasvatustegevuse alusdokument, mille koostamisest ja arendamisest võtavad osa lasteaia pedagoogid, kaasates lapsevanemaid.
3. Lasteaed õppekava kinnitab lasteaia direktor pedagoogilise nõukogu ettepanekul, kuulates ära hoolekogu arvamuse.
4. Lasteaia õppekava läbinuile annab lasteasutus välja koolivalmiduskaardi.
5. Lasteaia õppekavas on esitatud:
 - lasteasutuse liik ja eripära;
 - õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted, eesmärgid ja sisu;
 - õppe- ja kasvatustegevuse korralduse (päevakava koostamise põhimõtted, õppe- ja kasvatustegevuse kavandamise perioodi pikkus), sealhulgas suveperioodil
 - lapse arengu eeldatavad tulemused õppekava läbimisel vanuseti
 - lapse arengu analüüsimise ja hindamise põhimõtted ning korraldus s.h koolivalmidus;
 - erivajadusega lapse arengu toetamise põhimõtted ning korraldus;
 - lapsevanematega koostöö põhimõtted ning korraldus;
 - õppekava täiendamise ja uuendamise kord.

1.1 Lasteaia liik ja eripära

- 1.1.1 Illuka Kooli lasteaed asub Alutaguse vallas Ida-Virumaal. Aadress: Illuka küla, Alutaguse vald, Ida-Virumaa 41204.
- 1.1.2 Illuka Kooli lasteaed on 20.veebruari 2010.a. avatud valla omandil põhinev koolieelne lasteasutus, mis võimaldab hoiu- ja alushariduse andmist eelkõige Alutaguse valla lastele, vabade kohtade olemasolul ka teiste valdade lastele, alates 1,5. eluaastast. 1.september 2010.a. liituti Illuka Põhikooliga. Illuka kooli põhikool ja lasteaed kannab ühist nime Illuka Kool.
- 1.1.3 Lasteaed on munitsipaalasutus, kus on 3 rühma: 1 söime- ja 2 aiarühma (Pesamunad, Musirullid, Naerupallid). Vajadusel moodustatakse sobitusrühm, kus õpivad koos teistega ka haridusliku erivajadusega lapsed. Rühma registreeritud laste arv kinnitatakse direktori käskkirjaga vastavalt koolieelse lasteasutuse seadusele.

- 1.1.4 Lasteaed on avatud 7.00 – 18.00.
- 1.1.5 Lasteaias toimub õppe- ja kasvatustegevus eesti keeles.
- 1.1.6 Õppe- ja kasvatustegevus toimub erinevaid valdkondi lõimides läbi teema- ja projektiõppe. Nii teema- kui projektiõppe korral toimub õpetus mängu ja mänguliste tegevuste kaudu. Õpetajad ja lapsed avastavad ning mõtestavad teema lahti üheskoos. Teema arengut juhib lapse huvi. Teematöö põhineb laste enda mõtlemisel, uurimisel ja varasematel kogemustel ning nende kasutamisel. Õpetaja aitab lapsi selles protsessis, sekkudes teadlikult laste maailma ja püüdes aidata lastel mõista valitud teemade sisusid.
- 1.1.7 Igal õppeaastal on õppe- ja kasvatustegevust läbiv peateema, millest lähtuvalt organiseeritakse õppekäike, mängupidusid, näituseid, teemanädalaid, koostame/valmistame õppe- ja mänguvahendeid, viiakse läbi projekte ning täiendatakse tegevuskeskusi.
- 1.1.8 Lasteaed lähtub oma tegevuses Ettevõtliku Kooli programmi põhimõtetest, pakkudes põnevaid ja kaasava õppimise meetodikaid tuues lasteaeda rohkem iseseisvat ja ettevõtlikku hoiakut, arendades lastes otsustusvõimet ja ärgitades tegutsemishimu.
- 1.1.9 Lasteaed on liitunud jaanuarist 2021 Rohelise Kooli programmiga, mille eesmärk on rakendada lasteaias keskkonnasäästlikku mõtteviisi igapäevaste tegevuste kaudu, mis aitab kaasa vastutustundliku, keskkonda hoidva ja väärtustava inimese kujundamisele.
- 1.1.10 Koolieelikud osalevad KIK-i rahastuse toetatud õppeprogrammides, mille eesmärk on suunata lapsi märkama ja mõistma looduse mitmekesisust, inimeste keskkonnahoidliku käitumise tähtsust, arendada märkamis- ja eneseväljendusoskust, õppida tundma looduses elavaid erinevaid kooslusi.
- 1.1.11 Keskkonnakasvatust ja õuesõpet toetab lasteaia soodne asukoht – lasteaed asub Illuka mõisa pargi vahetus läheduses ning ühtlasi on lasteaial suur õueala, kus on kaks eraldi mänguväljakut koos varjualustega ning õuesõppeklassiks sisustatud varjualune. Õuealal on lisaks õunapuuaed, kasvuhoone ja peenrakastid taimede kasvatamiseks ja tundma õppimiseks. Võimalus on kasutada ühistegevusteks ja –mängudeks kooli juures asuvat liikluskasvatuse õppeväljakut.
- 1.1.12 Lasteaias toimub eesti keele lisaõpe muu- ja kakskeelsetele lastele.
- 1.1.13 Lasteaia **põhiväärtused** on: koostöö, ettevõtlikkus, loovus, keskkonnahoid ja tervis.

2. ÕPPE- JA KASVATUSTEgevuse Põhimõtted ja Üldeesmärgid

On oluline, et lasteaiast lahkuvad lapsed saavad eluks kaasa vajalikud oskused ning teadmised. Sõbralikus ja turvalises keskkonnas on lapsel hea olla ning koolitatud õpetajate hoole all lapsed:

- Õpivad läbi mängu.
- Suhtlevad eakaaslastega.
- Õpivad enese toimetulekuga seotud oskusi.
- Osalevad mitmesugustel üritustel ja väljasõitudel.
- Saavad ettevalmistuse kooliks

Õpetajad kasutavad erinevaid õppevahendeid ning metoodilisi võtteid, mis aitavad tagada aktiivse mõtestatud tegevuse lapse arenguks.

Erinevate õpikeskkondade (vaimne, füüsiline ja sotsiaalne õpikeskkond, õuesõpe) loomisel ja õpitegevustes lähtutakse lasteaia väärtustest.

Lähtume Johannes Käisi õpetusest: „Ära näita seda, mida laps võib ise näha! Ära ütle seda, mida laps võib ise öelda! Ära tee seda, mida laps võib ise teha!“

2.1 Põhimõtted

- kodu ja lasteaed töötavad koostöös;
- iga lapse on individ, kelle eripäraga tuleb arvestada;
- lapse keskkond peab toetama tema arengut ja olema mänguline ning turvaline;
- lapse füüsiline ja vaimne tervis on oluline, laps peab saama liikuda ja ennast õnnelikuna tunda;
- lapsel on võimalus olla turvaliselt loov ja loominguline;
- lapse teadmishimu peab olema rahuldatus;
- mäng ja õppimine käivad käsikäes, õpitakse mänguliselt ja mängu kaudu;
- koostöö ja koos tegutsemine on oluline;
- lapsel on toetatud võimalus omandada oskusi valikute tegemiseks, vastutuse võtmiseks ja otsustamiseks;
- õpime looduselt teda hoides ja austades;
- väärtustatud on Eesti kultuuritraditsioonid ning austatud teised kultuurid.

2.2 Eesmärgid

- tagada kodune keskkond, kus laps saab olla aktiivne mängija ja õppija ning tunda rõõmu

tegutsemisest;

- toetada lapse mängulise ja seiklusrohke lapseõlve kujunemist;
- anda võimalus olla lapsel loov ja loominguline;
- toetada lapse koostööskuse väljakujunemist;
- toetada lapse tegutsemisjulguse väljakujunemist, et laps saaks jagada ja teostada oma ideid;
- pakkuda erinevaid teadmiste ammutamise võimalusi, et laps saaks positiivseid õpikogemusi, mis tekitab tal huvi õppimise vastu – kunst, teadus, eksperimenteerimine, aiandushuvi;
- kodu ja lasteaia koostöös toetada igakülgset lapse individuaalset arengut;
- lapsed hoolivad ja peavad lugu oma perekonnast, kodust, ümbritsevast loodusest ja Eestist.

Õppeaasta eesmärgid püstitatakse iga õppeaasta alguses ja kinnitatakse pedagoogilisel nõupidamisel.

2.3 Tehnoloogiaharidus

Õppe- ja kasvatustegevuse läbiviimiseks on lasteaias kasutusel erinevad digivahendid: tahvelarvutid, projektorid/ekraan, programmeeritavad ja taaslaetavad digiõppevahendid.

Digiõppevahendeid kasutatakse õppetegevuste läbiviimiseks ning digipädevuse tõstmiseks, toetudes koolieelse lasteasutuse riiklikule õppekavale ja laste vanusele. Digiõppevahendite lõimimisega õppe- ja kasvatustegevustes on võimalik õppida tähti, numbreid, kujundeid, arvutamist, uusi sõnu, lugusid jutustada ja palju muud igapäevase eluga seotut.

Lastele on loodud võimalus harjutada robotite programmeerimist, et toetada nende loovust, analüüsioskust ning õpitegevuste mitmekesistamist. Digiõppevahendite kasutamine nõuab loogilist mõtlemist ja järjekindlust tegevuses. Saame pakkuda läbi sellise tegevuse lastele võimalust end proovile panna. Õpetajad saavad tegevuse kaudu last hinnata, kelle jaoks on monteerimine ja programmeerimine huvitav ja võibolla isegi lihtne või kelle jaoks on keeruline.

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid digivahendeid kasutades:

- Laps oskab kasutada erinevaid tehnoloogilisi vahendeid
- Laps tunneb rõõmu innovaatilisest õppimisest
- Laps oskab täiskasvanu abiga kavandada ja viia tegevus lõpuni

- Erinevaid tehnoloogilisi vahendeid kasutatakse õppetegevuste läbiviimiseks vähemalt kaks korda kuus

Digihariduse eeldatavad arengutulemused

2 aastane laps

- Tutvub erinevate tehnoloogiliste vahenditega (nt Bee Bot mesilased).

3-4 aastane laps

- Tunneb rõõmu tehnoloogiliste vahendite kasutamisest;
- Kasutab õppetegevus mõnda tehnoloogia vahendit (Bee Bot, Cobo tigu);
- Programmeerib koostöös õpetajaga Bee Bot robotiga (nt teekonna, mille järgi hakkab Bee Bot liikuma);
- Kinnistab erinevaid oskuseid kasutades Bee Bot roboteid (nt loendamine, geomeetrilised kujundid, loomad jne);

4-5 aastane laps

- Tegutseb täiskasvanu juhendamise järgi
- Tunneb rõõmu ühistegevustest
- Julgeb avastada, katsetada, tegutseda tehnoloogiliste vahenditega
- Kasutab Qobo, Makeblock mTiny roboteid ja koostöös õpetajaga ehitab lihtsama näidise järgi;
- Kasutab koostöös õpetajaga õuesõppe tegevuse eesmärgil maastikurobotit.

5-7 aastane laps

- Tutvub programmeerimise algtõdedega.
- Tegutseb nii täiskasvanu juhendamisel kui ka iseseisvalt.
- Oskab selgitada oma tegevust, eesmärke, oskab juhendada kaaslast samas tegevuses.
- Julgeb kasutada erinevaid nutiseadmeid.
- Saab hakkama Dash, Matalab, kasutamisega ning lihtsamate radade joonistamisega.

2.4 Haridusprogramm „Roheline Kool”

Rohelise kooli programmi eesmärk on aidata lastel kujuneda jätkusuutlikult mõtlevateks keskkonnateadlikeks inimesteks. Täna lapsed otsustavad tulevikus, millises maailmas me elame ja kuidas Maa rikkust kasutatakse. Õpime märkama ja hoolima end ümbritsevast.

Toome rohelist mõtteviisi kasvatustöösse ja planeeritud tegevustesse: kasvuhoones ja peenardelise taimede kasvatamine, prügi sorteerimine, säästliku tarbimisega tutvumine jpm. Tänu programmile on lasteaias keskkonnasäästlik mõtteviis süsteemsem ja terviklikum .

Lasteaed lähtub oma tegevuses „Roheline Kool“ programmi põhimõtetest. Rohelise kooli programmil on seitsmest sammust koosnev strateegia:

- 1) Keskkonnatöörühma moodustamine (keskkonnatöörühma on kaasatud ka lapsed)
- 2) Keskkonnaülevaatusse tegemine
- 3) Tegevuskava koostamine
- 4) Monitooring ja hindamine
- 5) Tegevuste sidumine õppekavaga
- 6) Teavitamine ja kaasamine
- 7) Keskkonnapõhimõtete väljatöötamine ja järgimine.

Käsitletavad teemad: elurikkus ja loodus, kliimamuutused, energia, globaalne kodakondsus, tervis ja heaolu, meri ja rannik, õueala, transport, prügi, jäätmed, vesi, toit

Õppeaastas tegeldakse vähemalt kolme teemaga. Üks käsitletavatest teemadest on alati kas elurikkus ja loodus, kliimamuutused või globaalne kodakondsus.

3. ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE KORRALDUS

Õppe- ja kasvatustegevuse korraldus lähtub koolieelse lasteasutuse riiklikust õppekavast.

3.1 Õppeaasta

Lasteaia õppeaasta algab 1. septembril ning kestab 31. augustini. Suveperioodil (1. juunist – 31. augustini) toimub aasta jooksul õpitu kordamine ja kinnistamine ning põhirõhk on mängulisel õuetegevusel.

3.2 Traditsioonilised üritused

SÜGIS	September	Tarkusepäev, vanavanemate päev, mihklipäev.
	Oktoober	Rahvusvaheline muusikapäev, õpetajate päev, leivanädal
	November	Perepäev, hingedepäev, mardipäev, kadripäev.
TALV	Detsember	Advendihommikud, jõulupeod, heategevuskuu.
	Jaanuar	Kolme kuninga päev ehk kuuse ära saatmine, ülemaailmne lumememmede päev,
	Veebruar	Sooja kampsuni päev, lasteaia sünnipäev, Eesti sünnipäev, vastlapäev (liikuv püha), sõbrapäeva trall.
KEVAD	Märts	Vastlapäev (liikuv püha), emakeelepäev, Alutaguse valla lasteaedade simman, lihavõttepühad (liikuv püha).
	Aprill	Lihavõttepühad (liikuv püha), Tervisenädal, Alutaguse valla haridusasutuste õppemeetodite mess, heakorralgud.
	Mai	Volbripäev, emadepäeva tähistamine; lasteaia lõpupidu, Ida-Virumaa lasteaedade laulu- ja tantsupidu.

Lisaks:

- Koolitused/vestlusringid vanematele üks kord aastas;
- Pereõhtud (ühisüritused vanemate ja lastega);
- Päev lapsevanemaga (lapsevanem tuleb lasteaeda oma ametit tutvustama/ lastega mängima/ meisterdama või kutsub rühma omale tööle külla.

3.3 Rühma õppe- ja kasvatustegevuse kavandamine

3.3.1 Õppe- ja kasvatustegevus rühmades tugineb lasteaia päevakavale (tabel 1), mis määrab vastavalt laste eale päevarütmil, kus vahelduvad igapäevatoimingud, laste mäng, vabategevused ja pedagoogi poolt kavandatud lõimitud õppe- ja kasvatustegevused. Lapsed viibivad sõltuvalt ilmastikust 1-2 korda päevas õues. Alates 4. eluaastast vähemalt 2 õppekäiku kuus (lasteaia territooriumilt välja).

Tabel 1. Lasteaia üldpäevakava

Sõimerühm (Pesamunad)	Aiarühmad (Musirullid, Naerupallid)	Tegevused
7.00 - 8.30	7.00 - 8.30	laste saabumine, vaba- ja individuaalne tegevus
8.30 - 9.00	8.30 - 9.00	Hommikusöök
9.00 - 11.30	9.00 - 12.00	õpitegevused, õuemängud, õppekäigud
11.30 - 12.00	12.00 - 12.30	Lõunasöök
12.00 - 12.15	12.30 - 13.00	Ettevalmistus puhkeajaks
12.15 - 15.00	13.00 - 14.45	Laste puhkeag
15.00 - 15.30	14.45 - 15.40	Vaba- ja individuaalne tegevus
15.30 - 15.55	15.40 - 16.05	Õhtuode
15.55 - 18.00	16.05 - 18.00	Mängud toas või õues, individuaalne töö tegevus. Laste koju saatmine

3.3.2 Rühmade päevakavasid korrigeeritakse vastavalt rühma laste vanusele, lähtudes riiklikust õppekavast ja lasteaia üldpäevakavast õppeaasta alguses pedagoogilises nõukogus.

3.3.3 Rühmade päeva- ja tegevuskavad ning aastaplaani kinnitab õppejuht septembrikuu jooksul.

3.4 Rühma aasta tegevuskava struktuur

3.4.1 Rühma aasta tegevuskavas on esitatud rühma lühitutvustus, eripära, õppeaasta eesmärgid, tegevused lähtudes õppeaasta peateemast, rühma päevakava, ürituste ja õppekäikude ajakava, lapse arengu hindamise põhimõtted ning lastevanematega tehtava koostöö tegevused.

3.4.2 Rühma õppe- ja kasvatustegevuse nädalaplaanis esitatakse kavandatava perioodi eesmärgid, temaatika, õppesisu ja -tegevused.

3.4.3 Õppeaasta alguses selgitatakse välja rühmas olevate laste vanuselised, individuaalsed ja arengulised iseärasused.

3.4.4 Õppe- ja kasvatustegevuse analüüsi ja lasteaia õppekava põhjal koostatakse igaks õppeaastaks rühma õppeaasta eesmärgid.

3.4.5 Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja läbiviimisel arvestatakse laste eripära: võimeid, keelelist ja kultuurilist tausta, vanust, sugu, tervises seisundit jms.

- 3.4.6 Õppe- ja kasvatustegevus seotakse eelkõige kodukoha inimeste, looduse ja asutustega. Õpitavaga tutvutakse võimalusel loomulikus keskkonnas. Omavahel lõimitakse õppe- ja kasvatustegevusi, valdkondi ja teemasid. Õppesisu valikul lähtutakse põhimõttest – lähemalt kaugemale, üksikult üldisemale.
- 3.4.7 Õppe- ja kasvatustöö planeerimine toimub kas teemade kaupa nädalakavana või projektipõhiselt kooskõlas õppekavaga. Mõlema eelkirjeldatud tööviisi puhul on õpetajal õigus õppetööd kavandada paindlikult ja vajadusel teha muudatusi.
- 3.4.8 Nädalakava koostades esitatakse eesmärgistatud tegevuskava Stuudiumi keskkonda iga nädala reedeks, näidates ära ka planeeritavad õppetegevused, kasutatavad mängud ja olulisemad vahendid, koostöö vanematega ning õppekäigud ja üritused. Projektõppe rakendamise korral käsitletakse teemasid pikema aja jooksul ja süvitsi. Projekti puhul võib põhiteema hargneda alateemadeks. Projektitöö käigus toimub vanematega suhtlus, tagasisidestamine ja projekti lõpus kokkuvõtte esitamine Stuudiumi keskkonnas. Projekti dokumentatsioonis kajastuvad näited lapse töödest, fotod, mis näitavad töö kulgemist, vaatluse kirjeldused, videod, transkriptsioonid laste aruteludest ja lapsevanemate kommentaarid.

4. ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE EESMÄRGID, PÕHIMÕTTED, SISU JA LAPSE ARENGU EELDATAVAD TULEMUSED

4.1 Üldoskused

Üldoskuste kujunemist toetatakse kogu õppe- ja kasvatustegevuse kaudu, lõimides neid erinevate valdkondade sisuga.

Õppekavas eristatakse nelja üldoskuste rühma:

- Mänguoskused.
- Tunnetus- ja õpioskused.
- Sotsiaalsed oskused.
- Enesekohased oskused.

4.1.1 Mänguoskused

Mäng on lapse aktiivne tegevus, milles käigus esineb püüd ühiselt ellu viia oma mõtteid ning elada ja tegutseda koos, mängus ilmneb selgelt lapse suhtlemistarve,. Mängus omandatakse eakaaslastega käitumise ja suhtlemise kogemusi, laps õpib järgima moraalinõudeid ning omandab ja kinnistab teadmisi nii enda kui ka teda ümbritseva kohta. Mäng võimaldab ilmutada aktiivsust ja iseseisvust, seetõttu sobib see hästi õppetegevuste ja eri ainevaldkondade integreerimiseks. Mänguoskus on kõigi õppe- ja kasvatustegevuse eri valdkondade oskuste ja teadmiste kui ka üldoskuste arengu aluseks.

Laste mängu jaotatakse loovmängudeks ehk vaba mängudeks ja reeglimängudeks ehk valmismängudeks.

- Loovmängudes saab laps ise valida mängu teema, sisu ja vahendid. Loovmänge algatab laps ise, andes mängule oma isiksusliku tähenduse ehk mõtte. Loovmängud on rolli-, lavastus- ja ehitusmängud ning rollimängu eriliigina režissöörimäng.
- Reeglimängudes on reeglid tavaliselt varem olemas ning kõik mängijad peavad neid täitma. Oma kindlate reeglite ja struktuuriga, ühendades mängu emotsionaalset ja tunnetuskülge, aitab reeglimäng muuta õppimise lapse jaoks köitvaks. Reeglimängud on põhiliselt õppe-, laulu-, laua-, liikumis- ja võistlusmängud.

Mängude liigid ja laste oskused vanusesti

Kuni 3-aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	3-4aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	4-5aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	5-6aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	6-7aastase lapse arengu eeldatavad tulemused
Tunneb huvi mänguliste tegevuste vastu. Keskendub mängule koos täiskasvanuga.	Soovib mängida (tegutsemishuvi). Keskendub mängule kühiajaliselt.	Tunneb mängust rõõmu, on suuteline täiskasvanu juhendamisel lühiajaliselt mängule keskenduma 20 minutit.	Tunneb mängust rõõmu, suudab lühiajaliselt ilma täiskasvanu juhendamiseta grupis mängida.	Tunneb mängust rõõmu ning on suuteline mängule keskenduma 30 minutit.
Jäljendab mängus talle tuttavaid tegevusi ja igapäevatoiminguid.	Matkib täiskasvanu igapäevast tegevust.	Rakendab iseseisvalt lähimbrusest saadud kogemusi, teadmisi ja muljeid.	Rakendab mängudes oma olemasolevaid kogemusi, teadmisi ja muljeid mängus.	Rakendab mängudes loovalt oma kogemusi, teadmisi ja muljeid ümbritsevast maailmast.
Näitab välja soovi mängida.	Avaldab soovi mängida, mängib õpetaja juhendamisel erinevaid mängu.	Algatab talle tuttavaid mängu. Mängib koos kaaslasega.	Algatab erinevaid mängu, arendab mängu sisu vahetu kogemuse (uue teadmise) omandamisel.	Algatab erinevaid mängu ja arendab mängu sisu.
Laps jäljendab (samastab end) talle tuttavaid pere ja koduga seotud rolle.	Laps jäljendab talle tuttavaid rolle.	Täidab mängus erinevaid igapäevaeluga seotud rolle.	Mängib erinevaid rolle.	Täidab mängudes erinevaid rolle.
Püüab täiskasvanu juhendamisel täita lohtsamaid mängureegleid.	Püüab meeles pidada ja täita lihtsamaid mängureegleid.	Arvestab mängureeglitega ühistes mängudes (meelde tuletamisel).	Jälgib mängureegleid, nende täitmist teiste poolt ning õpetaja abiga tuletab reeleid meelde.	Jälgib mängureegleid ning oskab tuttavate mängude reegleid teistele selgitada.
Suudab mängida kaaslasega kõrvuti.	Osaleb ühismängudes. Lahendab probleeme täiskasvanu abiga.	Mängus kooskõlastab oma tegevust teiste laste tegevusega.	Oskab lahendada iseseisvalt lihtsamaid probleeme.	Suudab mängu käigus probleeme lahendada ja jõuda mängukaaslastega kokkuleppele.

Kuni 3-aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	3-4aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	4-5aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	5-6aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	6-7aastase lapse arengu eeldatavad tulemused
Tegutsemisrõõm.	Huvitub võistlusmängudest. Naudib mängu.	Tunneb rõõmu tegutsemisest, tahab olla edukas.	Tunneb rõõmu võidust, püüab taluda kaotust võistlusmängudes.	Tunneb rõõmu võidust ja suudab taluda kaotust võistlusmängus.
Oskab ehitada elementaarseid ehitisi (torn, aed).	Hakkab kasutama nukumängudes ja mõningates situatsioonimängudes asendusmänguasju.	Kasutab mängudes asendusmänguasju.	Kasutab mängudes iseseisvalt erinevaid vahendeid.	Kasutab mängudes loovalt erinevaid vahendeid.

4.1.2 Tunnetus ja õpioskused

Tunnetusoskused on oskused tahtlikult juhtida oma tunnetusprotsesse; taju, tähelepanu, mälu, mõtlemist, emotsioone ja motivatsiooni.

Õpioskuste all mõistetakse lapse suutlikkust hankida teavet, omandada teadmisi ja oskusi ning uurida ja katsetada. Õpioskused kujunevad tunnetusoskuste arengu alusel.

Kuni 3-aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	3-4aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	4-5aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	5-6aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	6-7aastase lapse arengu eeldatavad tulemused
Näitab üles huvi uue ja tundmatu vastu. Omandab seoseid, mõisteid ja teadmisi korduva kogemuse kaudu.	Omandab uusi teadmisi kogemuste kaudu. Kasutab ümbritseva tundmaõppimisel viite meelt.	Mõistab lihtsamaid seoseid (hulk, põhjus, tagajärg).	Saab aru asjadevahelistest suhetest, omadustest, ajalisest-ruumilisest järjestusest.	Saab aru lihtsamatest seostest (hulk, põhjus, tagajärg), tajub esemeid, sündmusi ja nähtusi tervikuna.

Kuni 3-aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	3-4aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	4-5aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	5-6aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	6-7aastase lapse arengu eeldatavad tulemused
Saab aru täiskasvanu kõnest, reageerib sellele.	Hakkab järjest enam mõtlema kaemuslik-kujundlikult st lahendab lihtsamaid ülesandeid kujundite abil.	Saab kuuldust aru, reageerib sellele vastavalt, laps kasutab sisekõnet tegevuste reguleerimisel, mõtlemine on nii kaemuslik- praktiline kui kaemuslik – kujundiline.	Kasutab sisekõnet kujutluste loomisel ja tegevuse planeerimisel, dialoog on suunatud rohkem iseendale.	Mõtleb nii kaemuslik-kujundlikult kui ka verbaalselt, saab kuuldust aru, reageerib sellele vastavalt ning kasutab arutlevat dialoogi.
Laps tegutseb kontakti loomisel ja säilitamisel sihipäraselt kuni 10 minuti.	Laps keskendub huvipakkuvale tegevusele 15 minutit.	Laps tegutseb sihipäraselt, on suuteline keskenduma kuni 20 minutit.	Laps tegutseb sihipäraselt, on suuteline keskenduma kuni 25 minutit.	Laps tegutseb sihipäraselt, on suuteline keskenduma kuni 30 minutit.
Tegutseb koos täiskasvanuga. Täiskasvanu suunamisel õpetab alustatud tegevuse.	Oskab osaliselt oma tegevusi planeerida. Alustab ja lõpetab täiskasvanu korraldusel jõukohased tegevused.	Oskab tegutseda täiskasvanu juhiste järgi. Kavandab igapäevaseid plaanipäraseid tegevusi.	Kavandab ja korraldab oma igapäevategevusi ja üritab viia alustatud tegevused lõpuni.	Kavandab ja korraldab oma igapäevategevusi ja viib alustatu lõpuni.
Tegutseb tuttavates olukordades täiskasvanu juhendamisel.	Tegutseb tuttavas olukorras iseseisvalt aga uudes toetub täiskasvanule.	Tegutseb uudes olukorras täiskasvanu suunamisel ja ettenäitamisel.	Tegutseb uudes olukorras täiskasvanu juhiste järgi	Tegutseb uudes olukorras iseseisvalt.
Avastab ja uurib rõõmuga erinevaid asju.	Huvitub õpitegevusest. Avastab ümbritsevat maailma täiskasvanu suunamisel.	Tunneb huvi ümbritseva vastu, algatab vestlust, esitab küsimusi.	Uurib ja katsetab koos täiskasvanuga.	Suhtub õppimisse positiivselt – tahab õppida, uurida, esitada küsimusi,

Kuni 3-aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	3-4aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	4-5aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	5-6aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	6-7aastase lapse arengu eeldatavad tulemused
Märkab, et asjad on erinevad.	Rühmitab esemeid üldmõistete alusel (riided, mänguasjad).	Eristab rühmi ja oskab neid võrrelda.	Rühmitab esemeid ja nähtusi ühiste ja tunnuste alusel.	Rühmitab esemeid ja nähtusi erinevate tunnuste alusel.
Kasutab materjali omandamiseks erinevaid meeli täiskasvanu juhendamisel.	Kasutab materjali omandamiseks erinevaid meeli iseseisvalt.	Laps kasutab omandatud teadmisi igapäevastes	Laps kasutab uute teadmiste omandamisel meeldejätmise strateegiaid juhuslikult, kuid teab kordamise vajadust.	Laps kasutab materjali meeldejätmiseks kordamist.

4.1.3. Sotsiaalsed oskused

Sotsiaalsete oskuste all mõistetakse lapse oskusi teistega suhelda, tajuda nii iseennast kui ka partnereid. Võtta omaks ühiskonnas üldtunnustatud tavasid ning lähtuda eetilistest tõekspidamistest.

Eeldatavad sotsiaalsed oskused vanuseti.

Kuni 3-aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	3-4aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	4-5aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	5-6aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	6-7aastase lapse arengu eeldatavad tulemused
Saab aru, kui kaaslane on kurb/rõõmus. Laps reageerib vastavalt situatsioonile ja ümbritsevate inimeste käitumisele.	Märkab teiste põhiemotsioone (kurbus, rõõm, paha tuju). Väljendab oma soove, tahtmisi ja seisukohti ning püüab jõuda kokkuleppele.	Märkab teiste inimeste emotsioone ja seisukohti, püüab arvestada neid oma käitumises. Oskab nimetada oma emotsioone (rõõm, kurbus) ja räägib nendest.	Märkab ja mõistab enda ja teiste (ka pildil ja fotol) emotsioone (hirm, kurbus, üllatus, viha, rõõm) ja seisukohti ning arvestab neid käitumises ja vestluses.	Püüab mõista teiste inimeste tundeid ning arvestada neid oma käitumises ja vestluses.

Kuni 3-aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	3-4aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	4-5aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	5-6aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	6-7aastase lapse arengu eeldatavad tulemused
Tunneb huvi teiste (valdavalt Toetub võõrastega suhtlemisel ja enesekindluse saavutamisel tuttavale täiskasvanule.	Tunneb huvi teiste vastu ja tahab suhelda. Kohandab oma juttu erinevatele vestluskaaslastele, nt räägib täiskasvanu ja tuttavaga teisiti kui eakaaslase ja võõraga.	Vestleb meelsasti eakaaslaste ja täiskasvanutega (algatab tegevusi).	Tahab ja julgeb suhelda, huvitub suhetest ja tunneb huvi teiste vastu. Mängukaaslastega suheldes kasutab strateegiaid, sh kompromissi ja läbirääkimist, et lahendada konflikte enne täiskasvanult abi otsimist.	Tahab ja julgeb suhelda, huvitub suhetest ja tunneb huvi teiste vastu.
Laps on valdavalt mina keskne, abi vajades annab endast märku.	Enamasti märkab kui kaaslane vajab abi ning suunamisel abistab.	Püüab vahel teisi abistada ning lohutab omaalgatuslikult kaaslast.	Püüab hoolida teistest inimestest, osutab abi ja küsib seda vajadusel ka ise.	Hoolib teistest inimestest, osutab abi ja küsib seda vajadusel ka ise.
Täiskasvanu korraldusel täidab lihtsaid rühmareegleid /igapäevaelulisi rutiine.	Täiskasvanu abiga jälgib rühma reegleid.	Osaleb mõningate rühma reeglite kujundamisel Laps arvestab kokkulepitud reegleid mängudes ja tegevustes.	Osaleb rühmareeglite Kujundamisel Suudab täita kokkulepitud rühmareegleid.	Osaleb rühmareeglite kujundamisel. Järgib rühmareegleid ning arvestab Järgib rühmareegleid ning arvestab rühma vajadusi.
Osaleb ühistegevuses koos täiskasvanuga, tegutseb rühmakaaslastega kõrvuti.	Osaleb ühistegevuses ja teeb koostööd. Suudab teistega koostööd. Suudab teistega koos tegutseda lühikest aega.	Naudib rühma kuulumist ja eakaaslaste seltsi ning näitab teiste rühmaliikmete suhtes üles hoolivust. Osaleb ühistegevuses ja suudab oodata oma järjekorda mingis tegevuses.	Suudab lühikest aega ilma täiskasvanu kontrollita rühmas mängida ning teha koostööd omal viisil.	Oskab teistega arvestada ja teha koostööd.

Kuni 3-aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	3-4aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	4-5aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	5-6aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	6-7aastase lapse arengu eeldatavad tulemused
Laps tegutseb teiste lastega kõrvuti, tegutseb kaaslastega kontakti luues. Küsimise korral nimetab oma sõprade nimesid.	Loob lühiajalisi sõprussuheteid. Otsib kontakti nendega kellega on tihti koos.	Mängib meelsasti kaaslastega kahekesi. Kasutab sõna sõber. Nimetab küsimise korral sõbra positiivseid omadusi.	Mängib kaaslastega (elistab omasoolisi mängukaaslasi), on kujunenud esimesed sõprussuhted.	Loob sõprussuhteid Oskab kirjeldada sõbraks olemist.
Tunneb ära kodust kaasavõetud mänguasju Jagab mõnikord oma asju teistega.	Eristab oma – võõras.	Oskab asju jagada ja vahetada saab aru oma – võõras- ühine tähendusest.	Küsib luba asjade kasutamisel ja oskab asju jagada.	Saab aru oma – võõras- ühine tähendusest.
Mõistab selgelt väljendatud keeldu: Ei tohi!	Selgitab kuulnud muinasjutu tegelaste käitumise põhjal hea ja halva tähendust. Järgib igapäeva-elu sotsiaalseid reegleid.	Saab aru taunitavast käitumisest (nt ei tohi teisi lüüa, ei tohi valetada jne.	Selgitab eluliste olukordade põhjal, mis on õige või vale. Oskab avalikus kohas sobivalt käituda: teab, mida tohib, mida mitte.	Laps teeb vahet hea ja halva käitumise vahel. põhjal, mis on õige või vale. Oskab avalikus kohas sobivalt käituda: teab, mida tohib, mida mitte.
Mõistab, et mõned lapsed on tüdrukud, mõned poisid.	Märkab, et inimesed on erinevad. Kirjeldab küsimisel, mille poolest inimesed erinevad (nt kasv, juuksed).	Kirjeldab inimeste erinevusi (keeleline, rassiline, vanuseline, tervisest tulenev) ja abivahendeid (prillid, ratastool, vaegnägemine – valge kepp, vaegkuulmine – kuuldeaparaat).	Identifitseerib end omasoolise vanemaga. Väljendab oma käitumisega, et inimeste huvid ja arvamused võivad erineda. Nimetab küsimisel, mis keelt räägivad muukeelsed lapsed rühmas.	Mõistab, et inimesed võivad olla erinevad.

Kuni 3-aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	3-4aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	4-5aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	5-6aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	6-7aastase lapse arengu eeldatavad tulemused
Laps oskab paluda, tänada ja tervitada enamasti meelde-tuletamise peale. Teab lihtsamaid sotsiaalseid ja viisakusreegleid ning jäljendab eeskujule tuginedes igapäevaseid rolle ja tegevusi	Täiskasvanu abiga järgib kokkulepituid reegleid ja üldtunnustatud käitumisnorme.	Saab aru reeglite olemusest ning jälgib reeglite täitmist eelkõige teiste poolt. Püüab järgida rühma reegleid ja igapäevases suhtlemises lihtsamaid üldtunnustatud käitumisnorme.	Järgib oma tegevustes reegleid, oskab reegleid teistele seletada. Mõistab ausa mängu reegleid.	Järgib kokkulepituid reegleid ja üldtunnustatud käitumisnorme.
Väljendab oma tahtmist. Kasutab osaliselt minavormi, oskab keelduda ja „ei“ öelda.	Tahab igapäevastes situatsioonides ise otsustada valikute üle ja üritab neid ka täide viia.	Oskab rääkida oma tunnetest ja muljetest. Väljendab oma soove, seisukohti ja tahtmisi.	Laps oskab kirjeldada oma tunnete põhjuseid. Püüab selgitada oma seisukohti.	Selgitab oma seisukohti.

4.1.4. Enesekohased oskused

Enesekohaste oskuste all mõistetakse lapse suutlikkust eristada ja teadvustada oma oskusi, võimeid ja emotsioone, juhtida oma käitumist.

Eeldatavad enesekohased oskused vanuseti

Kuni 3-aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	3-4aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	4-5aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	5-6aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	6-7aastase lapse arengu eeldatavad tulemused
Väljendab oma emotsioone- Mõistab, kui kaaslane on Mõistab, kui kaaslane on kurb/rõõmus.	Täiskasvanu suunavate küsimuste abil oskab laps selgitada miks ta on kurb/rõõmus.	Räägib oma tunnetest: rõõm, armastus, kurbus, mure.	Oskab väljendada oma tundeid. Oskab seletada oma emotsioonide põhjuseid.	Suudab oma emotsioone kirjeldada ning tugevaid emotsioone, nt. rõõmu, viha, sobival viisil väljendada.
Lapsel on osaliselt kujunenud enesetunnetus ja eneseteadvus.	Väärtustab oma saavutusi, vajab oma tegevuse tunnustamist ja täiskasvanu tähelepanu.	Täiskasvanu küsimise peale oskab 1-2 oma head omadust või oskust (enese arvates).	Täiskasvanu abiga kirjeldab enda häid omadusi ja oskusi.	Kirjeldab enda häid omadusi ja oskusi.
Püüab olukordades käituda vastavalt eeskujule.	Korrigeerib oma käitumist ja tegevusi, kui täiskasvanu sellele tähelepanu juhib.	Laps teab mida tohib ja mida ei tohi teha ja teeb vahet heal ja halval käitumisel.	Oskab oma käitumist hinnata ja mõistab viisaka käitumise tähtsust.	Oskab erinevates olukordades sobivalt käituda ning muudab oma käitumist vastavalt tagasisidele.
Osaleb täiskasvanuga ühistegevustes. Tunneb huvi mänguasjade vastu ja tegutseb nendega.	Laps mängib üksi ja kaaslas(t)ega	Mängib kaaslastega. Naudib rühma kuulumist, eakaaslaste seltsi ja ühistegevusi.	Leiab iseseisvalt mängu teema, arvestab kaasmängijatega.	Algatab mängu ja tegevusi.
Tegutseb lühiajaliselt omaette.	Tahab olla iseseisev Tegutseb tuttavas keskkonnas iseseisvalt.	Laps tegutseb enamasti iseseisvalt ja suudab kuigivõrd vastutada oma eest tegevuse eest.	Tegutseb iseseisvalt ennast ja teisi kahjustamata.	Tegutseb iseseisvalt ja vastutab oma käitumise eest.

Kuni 3-aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	3-4aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	4-5aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	5-6aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	6-7aastase lapse arengu eeldatavad tulemused
Laps mõistab, et tundmatuid asju ei tohi suhu panna. Saab aru olukordadest, kus ta võib haiget saada.	Täiskasvanu suunavate küsimuste abil laps kirjeldab millised on ohtlikud tegevused ja kuidas neist hoiduda.	Nimetab tegevusi, mis on tervisele kasulikud (nt tervislik toitumine, liikumine, sport).	Oskab kirjeldada tervisele ohtlike olukordi. Teab, kuidas selliseid olukordi vältida.	Teab, mis võib olla tervisele kasulik või kahjulik ning kuidas ohutult käituda.
Laps täidab lihtsamaid igapäevaelulisi rutiine (söök, joo iseseisvalt, võtab jalast sokke jms.).	Riietub iseseisvalt, vajab abi lukkude ja nõõpide juures, lapsel on kujunenud tualetiharjumused.	Riietub iseseisvalt, osaleb koos täiskasvanuga lihtsamate tööde tegemist.	Saab hakkama eneseteenindamisega ja tal on kujunenud esmased tööharjumused.	Saab hakkama eneseteenindamisega ja tal on kujunenud esmased tööharjumused.
Tegevuse lõppes koristab Tegevuse lõppes koristab täiskasvanu abiga mänguasjad.	Mõistab, et mänguvahendeid peab hoidma ja mängu lõppes oma kohale asetama. Koristab täiskasvanu abiga ja meeldetuletusel enda järelt.	Mängu ja tegevuse lõppes koristab meelde tuletamisel enda järelt asjad.	Suhtub heatahtlikult ja hoidvalt mänguvahenditesse. Oma tegevuse lõppes koristab enda järelt.	Kasutab erinevaid vahendeid heaperemehelikult ning tegevuse lõppes koristab enda järelt.

4.2 Õppe- ja kasvatustegevuse valdkonnad

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid, põhimõtted, sisu ja lapse arengu eeldatavad tulemused õppekava läbimisel vanuseti esitatakse seitsmes valdkonnas (edaspidi valdkond):

- Mina ja keskkond
- Keel ja kõne
- Matemaatika
- Kunst

- Muusika
- Liikumine
- Eesti keel kui teine keel

4.2.1 Mina ja keskkond

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärkideks on, et laps:

- mõistab ja tunnetab ümbritsevat maailma terviklikult;
- omab ettekujutust oma minast ning enda ja teiste rollidest elukeskkonnas;
- väärtustab nii eesti kultuuritraditsioone kui ka oma rahvuse kultuuritraditsioone;
- väärtustab enda ja teiste tervist ning püüab käituda tervislikult ning ohutult;
- väärtustab keskkonda hoidvat ja keskkonnahoidlikku mõtteviisi;
- märkab nähtusi ja muutusi looduses.

Valdkond Mina ja keskkond sisu:

1) sotsiaalne keskkond: mina, perekond ja sugulased, kodu, lasteaed, kool, ametid, kodumaa, eesti rahva tähtpäevad, kombed, teised rahvused Eestis, lapsed mujal maailmas, üldnimelikud väärtused ja üldtunnustatud käitumisreeglid; tervise väärtustamine, tervislik toitumine, inimkeha; ohuallikad ning ohutu käitumine;

2) looduskeskkond: kodukoha loodus, muutused looduses, elukeskkond, inimese mõju loodusele;

3) tehiskeskkond: ehitised, kodutehnika, jäätmed, transpordivahendid, jalakäija ohutu liiklemine, turvavarustus, virtuaalkeskkond.

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- valitakse valdkonna temaatika lapse igapäevaelust ja teda ümbritsevast keskkonnast, mis hõlmab sotsiaalset keskkonda, loodus- ja tehiskeskkonda, sealhulgas tervise- ja liikluskasvatust;
- suunatakse last ümbritsevat maailma märkama, uurima ning kogema mängu ja igapäevatoimingute kaudu, võimaldades lapsel ümbritsevat tajuda erinevate meelte ning aistingute abil: vaadeldes, nuusutades ja maitstes, kompides, kuulates helisid;
- lõimitakse erinevaid tegevusi: võrdlemist, modelleerimist, mõõtmist, arvutamist, vestlemist, ettelugemist, kehalist liikumist, kunstilist ja muusikalist tegevust;
- suunatakse last mängudes, ümbritsevas looduses, liikluses, oma tervises seisundis jm märgatu kohta küsimusi esitama (probleemi püstitama), küsimustele vastuseid leidma (oletama ja oletusi kontrollima) ja märgatust ning kogetust järeldusi tegema;
- suunatakse last materjale ja vahendeid säästlikult kasutama, hoolivalt ja heaperemehelikult käituma.

Eeldatavad tulemused vanuseti:

2-3aastane	4-5aastane	6-7aastane
Sotsiaalne keskkond: 1) ütleb küsimise korral oma eesnime (ja perekonnanime) 2) vastab õigesti küsimusele, kas ta on tüdruk või poiss 3) ütleb vastuseks vanuse küsimisele oma ea aastates või näitab seda sõrmedel 4) nimetab pereliikmeid: ema, isa, õde, vend 5) teab õdede ja vendade nimesid 6) vastab küsimustele oma kodu ja pereliikmete kohta 7) oskab nimetada oma rühma nime	Sotsiaalne keskkond: 1) oskab öelda oma nime, vanuse ja soo (tüdruk, poiss) 2) kirjeldab oma perekonda (pereliikmed+ onu ja tädi, pereliikmete nimed ja perekonnanimed) 3) kirjeldab oma kodu: eramu, korter, talumaja 4) teab kodu asukoha: linnas (tänav, linn), maal (talukoha nimi) 5) kirjeldab pereliikmete koduseid tegevusi ja nimetab oma kohustusi nende hulgas 6) teab oma lasteaia nime 7) oskab kirjeldada oma tegevusi ja mängu	Sotsiaalne keskkond: 1) oskab end tutvustada 2) teab oma kohustusi ja õigusi 3) kirjeldab enda omadusi ja huve 4) teab oma pereliikmeid ja lähissugulasi 5) mõistab, et pered võivad olla erinevad 6) jutustab oma vanavanematest 7) oskab kirjeldada oma kodu ja kodukohta 8) teab kodust aadressi ja telefoni 9) teab lasteaia aadressi 10) nimetab erinevaid ameteid lasteaia ja nende vajalikkust

<p>8) suudab leida oma koha rühmas (kapp, voodi, käterätik)</p> <p>9) nimetab rühmas olevaid esemeid</p> <p>10) ütleb küsimise korral rühmakaaslaste ja rühmatöötajate nimed</p> <p>11) nimetab pereliikmete koduseid toimetusi</p> <p>12) matkib lihtsamaid töövõtteid</p> <p>13) asetab töövahendid kokkulepitud kohta</p> <p>14) osaleb jõukohasel viisil vanemate laste ja täiskasvanute tegevuses kodumaale tähtsatel päevadel (ruumide kaunistamine, laulude laulmine, peoriite kandmine jmt)</p> <p>15) leiab Eesti lippu nähes erinevate värvide seast Eesti lipu värvid</p> <p>16) räägib oma sünnipäevast (kuidas tähistatakse)</p> <p>17) nimetab küsimise korral pühadega seotud tegevusi</p> <p>18) teab mõistete hea ja paha tähendust</p> <p>19) meeldetuletamisel tervitab, jätab hüvasti, palub ja tänab</p> <p>20) küsimise korral nimetab oma sõprade nimesid</p> <p>21) oskab haiget saanud sõpra lohutada</p> <p>22) teab hammaste hooldamise vahendeid</p> <p>23) nimetab toiduaineid</p> <p>24) osutab küsimise korral peale, kätele, jalgadele, silmadele, suule, ninale ja kõrvadele</p> <p>25) nimetab esemeid, mis võivad olla ohtlikud (nuga, käärid)</p> <p>Tehiskeskkond:</p> <p>1) tunneb ära oma kodu ja lasteaia ning tuttavad teenindusasutused</p>	<p>8) teab nimetada lasteaiatöötajaid ja nende tegevusi</p> <p>9) teab oma, võõra ja ühise tähendust</p> <p>10) oskab nimetada vanemate ameteid</p> <p>11) kirjeldab üldtuntud elukutseid oma kodukohas</p> <p>12) loetleb tuntumate ametite juurde kuuluvaid töövahendeid</p> <p>13) põhjendab mängu- või töökoha korrastamise vajadust</p> <p>14) teab oma rahvust ja keelt ning riigi tähtsamaid sümboleid</p> <p>15) oskab nimetada sünnimusi, mille puhul heisatakse riigilipp</p> <p>16) oskab nimetada erinevaid rahvusi oma rühmas ja kodukohas</p> <p>17) kirjeldab tähtpäevi peres</p> <p>18) oskab kirjeldada tuntumaid rahvakombeid (vastlad, mardipäev, kadripäev) ja nendega seotuid tegevusi</p> <p>19) teab mõistete õige ja vale tähendust</p> <p>20) teab üldtuntud viisakusreegleid</p> <p>21) tunneb ja järgib lauakombeid</p> <p>22) nimetab küsimise korral sõbra positiivseid omadusi</p> <p>23) oskab sõpra lohutada ja abistada</p> <p>24) oskab andeks anda ja leppida</p> <p>25) märkab kaaslast ja oskab teisi arvestada</p> <p>26) oskab väljendada oma emotsioone teisi arvestavalt (rõõm, mure jmt)</p> <p>27) oskab kirjeldada inimeste erinevusi (keeleline, rassiline, vanuseline, tervisest tulenev) ja abivahendeid (prillid, ratastool, vaegnägemine – valge kepp, vaegkuulmine – kuuldeaparaat)</p>	<p>11) kirjeldab lasteaia kodukorda ning teab rühmareegleid ja traditsioone</p> <p>12) teab kooli kui õppimise kohta</p> <p>13) oskab kirjeldada, mille poolest lasteaed koolist erineb</p> <p>14) oskab nimetada pereliikmete elukutseid ja ameteid</p> <p>15) teab ja oskab kirjeldada erinevaid elukutseid ning nende vajalikkust</p> <p>16) mõistab töö ja vastutuse tähtsust</p> <p>17) soovib osaleda jõukohastes kodutöodes</p> <p>18) selgitab raha otstarvet</p> <p>19) nimetab eesti riigi sümboleid (lipp, hümn, vapp, lind, lill, kivi)</p> <p>20) teab koduvalla /-linna sümboleid</p> <p>21) oskab eesti kaardil näidata oma kodukohta</p> <p>22) teab Eesti Vabariigi presidendi nime</p> <p>23) oskab nimetada teisi rahvusi ja keeli ning teab nende kombeid ja traditsioone</p> <p>24) suhtleb teisest rahvusest lastega</p> <p>25) teab ja nimetab Eesti lähinaabreid (Läti, Soome, Rootsi, Venemaa)</p> <p>26) teab eesti rahva traditsioone ja kombeid</p> <p>27) teab tähtpäevi ja nende tähistamise vajalikkust (tarkusepäev, emakeelepäev, lastekaitsepäev, sõbrapäev jmt)</p> <p>28) oskab kirjeldada tähtpäevade tähistamist oma lasteaias või kodus (kolmekuningapäev, volbripäev, jaanipäev, hingedepäev jmt)</p> <p>29) oskab nimetada riiklikke pühi ja nendega seotud traditsioone (riigi aastapäev, võidupüha)</p> <p>30) teab mõistete ausus ja autus tähendust ning oskab vastavalt käituda</p>
--	---	---

<p>2) oskab küsimise korral nimetada kodus kasutatavaid kodumasinaid ja – elektroonikat (kell, pliit, külmkapp, pesumasin, televiisor, arvuti jmt)</p> <p>3) oskab küsimise korral nimetada sõidukeid (auto, rong, buss, lennuk, laev, tramm, troll)</p> <p>4) leiab loodusest prahti ja toob selle kokkulepitud kogumiskohta (prügikast, prügikott, ämber)</p> <p>5) teab valgusfoori ja tulede tähendust (punane, kollane, roheline)</p> <p>6) teab mõisteid sõidutee ja kõnnitee</p> <p>7) teab liiklusmärkide tähtsust (aitavad ohutult liigelda)</p> <p>8) teab liiklusvahendeid ja eriotstarbelisi sõidukeid</p> <p>9) teab jalgrattaga sõitmise nõudeid (kiiver) 10) teab helkuri kasutamise vajalikkust</p> <p>Looduskeskkond:</p> <p>1) tunneb rõõmu looduses (õues) viibimisest</p> <p>2) oskab osutamise korral nimetada metsa, muru, lille, puud</p> <p>3) oskab küsimise korral nimetada tuttavat looma ja tema kehaosi</p> <p>4) oskab küsimise korral nimetada tuttavat lindu</p> <p>5) teab, et mõned loomad elavad metsas ja mõned inimeste juures (kodus)</p> <p>6) oskab nimetada tuttavaid putukaid (lepatriinu, sipelgas, mesilane)</p> <p>7) eristab tuntumaid puu-ja aedvilju välimuse ja nimetuse järgi</p> <p>8) oskab osutamise korral nimetada tuttavaid lilli</p>	<p>28) nimetab tervist hoidvaid tegevusi (nt. tervislik toitumine, piisav kehaline aktiivsus, piisav uni ja puhkus, mäng, hea tuju, meeldivad suhted)</p> <p>29) nimetab hammaste tervise jaoks vajalikke tegevusi (hammaste pesemine, tervislik toitumine, hambaarsti juuksuris käimine)</p> <p>30) nimetab toiduaineid, mida tuleks süüa iga päev</p> <p>31) oskab nimetada kehaosi ja teab nende vajalikkust</p> <p>32) nimetab kohti, esemeid ja aineid, mis võivad olla ohtlikud (nt. trepid, rõdu, aknad, kuum toit/vedelik, lahtine tuli, ravimid, terariistad, kemikaalid, elekter, veekogud, ehitised)</p> <p>33) nimetab tegevusi, mis võivad olla ohtlikud (talvel jääle minek; mängimine ohtlikes kohtades, nt tänaval, liivakarjääris, ehitisel; ujumine täiskasvanu järelvalveta; rattasõit kiivrita)</p> <p>34) selgitab, et õnnetuse korral tuleb pöörduda täiskasvanu poole</p> <p>34) selgitab, miks ei tohi võõrastega kaasa minna</p> <p>Tehiskeskkond:</p> <p>1) kirjeldab kodumaja omapära: maja osad ja nende otstarve, ruumid ja nende sisustus</p> <p>2) oskab nimetada erinevaid ruume lasteaias ning teab nende otstarvet</p> <p>3) oskab kirjeldada lasteaia õueala ning seal kasutatavaid vahendeid</p> <p>4) kirjeldab kodumasinaid ja - elektroonikat ning teab nende otstarvet ja nendega seotud ohte</p> <p>5) kirjeldab erinevaid sõidukeid ja teab nende otstarvet</p> <p>6) kirjeldab, kuidas tema kodus prügi sorditakse</p>	<p>31) oskab järgida käitumisreegleid erinevates olukordades (kaupluses, teatris, kirikus, kalmistul jmt)</p> <p>32) mõistab vastutust oma tegude ja käitumise eest</p> <p>33) oskab luua ja hoida sõprussuhet; teab sõpruse tähendust, oskab kirjeldada sõbraks olemist ning sõber olla</p> <p>34) kirjeldab tundeid, mis tekivad tülitsetes ja leppides</p> <p>35) oskab kirjeldada oma emotsioone ja tundeid</p> <p>36) oskab kaasinimestega tähelepanelikult käituda (vanemad, vanavanemad jt.)</p> <p>37) oskab arvestada oma arvamustest ja huvidest erinevaid huve ja arvamusi</p> <p>38) teab nimetada erivajadustega inimestele vajalikke abivahendeid</p> <p>39) pakub abi erivajadustega inimestele oma võimete ja võimaluste piires</p> <p>40) kirjeldab, mida tähendab tema jaoks terve olemine</p> <p>41) kirjeldab, kuidas hoida enda ja teiste tervist (näited tervisliku käitumise ja riskikäitumise kohta)</p> <p>42) teab, mis on haigus</p> <p>43) teab, milline tegevus või käitumine kahjustab tervist (nt suitsetamine, sh passiivne, alkoholi tarvitamine, vägivald)</p> <p>44) selgitab, miks tekib hambakaaries (hambaaugud)</p> <p>45) järgib hammaste hooldamise ja hoidmise põhimõtteid igapäevaelus</p>
--	--	---

<p>9) oskab küsimise korral iseloomustada ööd (on pime) ja päeva (on valge) 10) oskab nimetada talve ja suve iseloomulikke nähtusi (talvel sajab lund, on külm; suvel saab ujuda, on soe) 11) oskab nimetada erinevaid ilmastikunähtusi (sajab lund, vihma, päike paistab) 12) mõistab, et lilli nopitakse vaasi panekuks 13) teab, et prügi visatakse selleks ettenähtud kohta 14) teab, et taimed ja loomad vajavad kasvamiseks vett ja toitu</p>	<p>7) teab valgusfoori tulede süttimise järjekorda ning nende tähendust 8) teab, kuidas sõiduteed ületada 9) oskab ületada tänavat jalgrattaga (jalgratas käe kõrval) 10) teab liiklusmärkide tähendusi 11) teab liiklusvahendite erinevusi ning eriotstarbeliste sõidukite ülesandeid ja tähtsust 12) oskab ühissõidukis käituda (sõidupilet) 13) teab turvavöö ja turvatooli vajalikkust sõidukis 14) oskab kirjeldada liiklemise ohtusid erinevates ilmastikuoludes 15) oskab selgitada, kus ja kuidas helkurit kanda</p> <p>Looduskeskkond:</p> <p>1) oskab nimetada oma kodukoha olulisemat veekogu (meri, jõgi, järv) 2) oskab nimetada tuntumaid seeni ja kirjeldada nende välimust ja öelda, kus nad elavad teab putukate elupaiku: mesilane ja mesilastaru, sipelgas ja sipelgapesa 3) oskab nimetada ning kirjeldada tuttavaid puid, lilli, puu- ja köögivilju 4) eristab ning nimetab päeva ja ööd (päeva ja öö vaheldumise iseloomustamine ning seostamine taimede ja loomade tegevusega) 5) oskab nimetada kõiki aastaaegu ja neid iseloomustada 6) nimetab ilmastikunähtusi ja kirjeldab neid 7) teab õhu vajalikkust ja kasutamist 8) mõistab, et joogivett on vaja kokku hoida (hambapesu, nõudepesu, joogiks võetud vesi) 9)</p>	<p>46) oskab nimetada, milliseid toiduaineid on vaja iga päev süüa rohkem ja milliseid vähem, et olla terve 47) selgitab, mis on südame ja kopsude kõige olulisem ülesanne, ning teab, millised tegevused aitavad neid hoida tervena 48) teab tüdruku ja poisi erinevusi 49) teab ja tunneb ümbritsevaid ohte (olukordadest, inimestest, keskkonnast, loomadest ja käitumisest põhjustatud ohud) 50) teab, millised on turvalise käitumise reeglid erinevates situatsioonides ja keskkondades 51) nimetab hädaabinumbri 112 ja oskab seda kasutada 52) teab ja kirjeldab, kuidas tegutseda ohuolukordades (vette kukkumine, läbi jää vajumine, tulekahju, põletus, teadvuseta või raskelt vigastada saanud kaaslane) 53) selgitab, kuidas käituda eksinuna linnas/maal või metsas</p> <p>Tehiskeskkond:</p> <p>1) oskab kirjeldada vanaaja kodu ja selle sisustust 2) teab nimetada kõrvalhooneid ning nende otstarvet 3) oskab nimetada maja ehituseks kasutatavaid materjale (puit, kivi jm.) 4) oskab nimetada teenindusasutusi ja nende vajalikkust (kauplus, juuksur, polikliinik, pank, apteek, kaubanduskeskus jmt) 5) teab nimetada kodukohale olulisi ehitisi</p>
---	--	---

	<p>mõistab, et elektrit tuleb kokku hoida (kustutab toast lahkudes tule)</p> <p>10) teab, et inimene saab talvel loomi aidata</p> <p>11) mõistab, et on vaja istutada puid ja muid taimi</p> <p>12) oskab hoida enda ümber puhtust looduses, kodu ümbruses jmt.</p> <p>13) teab, et taimed ja loomad vajavad kasvamiseks vett, valgust ja õhku</p> <p>14) oskab kirjeldada erineva temperatuuri mõju taimedele, loomadele ja inimesele</p>	<p>6) kirjeldab kodumasinaid ja –elektroonikat ning teab nende otstarvet ja nendega seotud ohte</p> <p>7) oskab kirjeldada oma teekonda kodust lasteaeda</p> <p>8) teab, kuidas ületada ristmikku</p> <p>9) teab liiklemise erinevusi linnas ja maal</p> <p>10) oskab kasutada hädaabinumbrit 112</p> <p>11) teab, kuidas käituda ühissõidukist väljudes</p> <p>12) teab rulluisukude ja rulaga sõitmise nõudeid (kiiver, põlve- ja küünarnukikaitsemed, ohutud paigad)</p> <p>13) teab, kuhu kinnitada helkur</p> <p>Looduskeskkond:</p> <p>1) oskab kirjeldada kodukoha loodust (mere äär, park, mets, suur puu jne.) nimetada ning iseloomustada metsloomi, koduloomi ja putukaid</p> <p>2) oskab nimetada teravilju, mida kasutatakse söögiks või mis kasvavad kodukoha lähedal põldudel</p> <p>3) nimetab tuntumaid erineva elupaiga ja –viisiga loomi ning kirjeldab nende välimust</p> <p>4) teab loomade käitumise erinevusi eri aastaegadel (rändlinnud, talveuni, pesaehitus ja poegade toitmine)</p> <p>5) oskab kirjeldada tuttavate putukate välimust ja nende elupaiku</p> <p>6) oskab nimetada ning kirjeldada aias ja metsas kasvavaid taimi (marjad: mustikas, maasikas, pohl, sõstar, tikker; puud: õunapuu, pirnipuu, kirsipuu, toomingas, pihlakas jm.)</p> <p>7) kirjeldab oma sõnadega loodust ja inimesi erinevates tsüklites: ööpäev, nädal, aastaring</p>
--	--	---

		<p>8) seostab muutusi looduses aastaegade vaheldumisega ning oskab neid kirjeldada oskab nimetada inimeste iseloomulikke tegevusi olenevalt aastaajast (seemnete külvamine, taimede istutamine, põldude kündmine, mererannas päevitamine, veekogudes ujumine, jalgrattaga sõitmine, lehtede riisumine, suusatamine jne.) 9) oskab nimetada loomade iseloomulikke tegevusi olenevalt aastaajast (ehitavad pesa, toidavad poegi, talveuni, rändamine lõunasse jmt.) 10) selgitab ilmastikunähtuste seost aastaegadega 11) suhtub ümbritsevasse hoolivalt ning käitub seda säästvalt 12) kirjeldab, millised on inimtegevuse positiivsed ja negatiivsed mõjud tema koduümbruse loodusele 13) teab, kuidas loomi talvel aidata ja oskab seda teha 14) teab, kuidas viga saanud või inimese hüljatud looma aidata 15) teab prügi sortimise vajalikkust ning oskab sortida lihtsamat prügi (pudelid, paber, olmeprügi) 16) soovib osaleda looduse korrastamises 17) selgitab valguse, temperatuuri, vee, toitainete ning õhu tähtsust taimedele, loomadele ja inimestele</p>
--	--	--

4.2.2 Keel ja kõne

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- tuleb toime igapäevases suhtlemises;
- kasutab kõnes õiget hääldust, sobivaid grammatilisi vorme ja mitmekesist lauseehitust;
- tunneb huvi lugemise, kirjutamise ja lastekirjanduse vastu, on omandanud lugemise ja kirjutamise esmased oskused.

Valdkonna Keel ja kõne sisu:

- 1) keelekasutus: hääldamine, sõnavara, grammatika;
- 2) suhtlemine, jutustamine ja kuulamine;
- 3) lugemine ja kirjutamine, lastekirjandus.

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- lähtutakse põhimõttest, et kõnearendus on lapse kõne ja suhtlemise sihipärane arendamine, kus last õpetatakse eelkõige keelevahendeid (uusi sõnu, sõnavorme ja lausemalle) kasutama suhtlemisel, teadmiste omandamisel, oma tegevuse kavandamisel;
- peetakse oluliseks, et lapse kõne arengut toetatakse kõikides tegevustes (mängimine, käelised tegevused, liikumis- ja muusikategevused ning igapäevatoimingud); lapsele luuakse kõnekeskkond, kus ta kuuleb teiste kõnet ning tal on vaja ja ta saab ise kõnelda; laps õpib rääkima reaalses suhtlussituatsioonides, tegutsedes koos täiskasvanuga;

- suunatakse lapsi ettelugemise, dramatiseerimise, ümberjutustamise, joonistamise, oma raamatute koostamise jm tegevuste kaudu kirjandust mõistma ja hindama; ettelugemiseks valitakse žanriliselt mitmekesiseid raamatuid, et toetada lugemishuvi, lugemis- ja kirjutamisvalmiduse kujunemist;
- õpetatakse lugemise ja kirjutamise esmaseid oskusi (häälikupikkuse eristamine, sõnade häälimine jmt) mänguliselt ja igapäevategevustega seostatult;
- mitmekesisistatakse kirjutamise harjutusi, kasutades erinevaid vahendeid, värvusi jmt.

Eeldatavad tulemused vanuseti:

2aastane	3aastane	4aastane	5aastane	6aastane	7aastane
<p>Suhtlemine:</p> <p>1) suhtleb täiskasvanuga esemetega tegutsemise ajal</p> <p>2) eelistab suhtluspartnerina peamiselt tuttavat täiskasvanut</p> <p>3) kasutab suheldes mitteverbaalseid vahendeid (osutamist) koos üksikute sõnadega</p> <p>4) vastab täiskasvanu küsimusele ja korraldusele tuttavas situatsioonis mingi tegevuse, häälsuse või 1–2sõnalise ütlusega</p>	<p>Suhtlemine:</p> <p>1) osaleb dialoogis: esitab küsimusi, väljendab oma soove ja vajadusi, vastab vajaduse korral rohkem kui ühe lausungiga</p> <p>2) kasutab erinevat intonatsiooni ja hääletugevust sõltuvalt suhtluseesmärgist (teatamine, küsimine, palve jmt)</p> <p>3) kommenteerib enda ja/või kaaslaste tegevust 1–2 lausungiga</p> <p>4) mõistab teksti, mis on seotud tema</p>	<p>Suhtlemine:</p> <p>1) algatab ise aktiivselt suhtlust</p> <p>2) suhtleb meelsasti ja aktiivselt eakaaslastega koostegevuses</p> <p>3) küsib täiskasvanult palju küsimusi teda ümbritsevate asjade kohta</p> <p>4) kommenteerib enda ja kaaslaste tegevust (räägib, mida tehti) 2–3 lausungiga</p> <p>5) räägib 2–3 lausungiga mõnest hiljuti kogetud</p>	<p>Suhtlemine:</p> <p>1) algatab ja jätkab täiskasvanuga dialoogi ka väljaspool tegevussituatsiooni, nt vahetab vesteldes muljeid oma kogemuste põhjal, esitab tunnetusliku sisuga küsimusi (nt Miks ta nii tegi? Kuidas teha?)</p> <p>2) kasutab rollimängus erinevat intonatsiooni ja hääletugevust</p> <p>3) kasutab õigesti mõningaid viisakus väljendeid</p>	<p>Suhtlemine:</p> <p>1) räägib iseendast ja esitab küsimusi täiskasvanu kohta (nt Kus ja kellega ta elab? Kas tal on lapsi?)</p> <p>2) kasutab ja mõistab suhtlemisel nalja, narritamist</p> <p>3) püsib teemas, vajaduse korral läheb kaasa teiste algatatud teemamuutusega</p> <p>4) annab edasi kuulnud teksti (nt muinasjutu) sündmuste järgnevust, põhjusi ning tegelaste käitumist täiskasvanu</p>	<p>Suhtlemine:</p> <p>1) kasutab dialoogis erinevaid suhtlusstrateegiaid (nt veenmine, ähvardamine) sõltuvalt suhtlus eesmärkidest</p> <p>2) valib intonatsiooni ja sõnu olenevalt kaassuhtlejast (laps, täiskasvanu) ja/või suhtlus olukorrast (kodu, võõras koht).</p> <p>3) mõistab kaudseid ütlusi (nt Ruumis on aken lahti. Otsene ütlus: Pane aken kinni!</p>

<p>Grammatika:</p> <p>1) kasutab tuttavas situatsioonis ja tegevuses grammatiliselt vormistamata 1–2sõnalisi lauseid (nt Miku õue p.o Mikk tahab õue minna) 2) kasutab üksikuid käände- ja pöördevorme juhuslikult mõne sõna puhul (nt ainsuse omastav, osastav, tegusõna 3. pööre) 3) kasutab sõnu enamasti ühes, üksikuid sõnu juhuslikult 2–3 vormis 4) väljendab kõnes mõnda järgmistest suhetest: eituse (ei taha), kuuluvus (tädi lusikas), asukoht (emme siia), omadus (auto katki), subjekti-objekti suhe (issi anna pall)</p> <p>Sõnavara:</p>	<p>kogemuse ja tegevusega 5) loeb peast või kordab järele 1–2realist luuletust</p> <p>Grammatika:</p> <p>1) mõistab ning kasutab tuttavas tegevuses ja situatsioonis 3–5sõnalisi lihtlauseid. 2) asutab kõnes õigesti enamikku käändevorme 3) kasutab kõnes õigesti tegusõna käskivat kõneviisi (nt Joonista! Istu!) 4) kasutab kõnes õigesti tegusõna kindla kõneviisi olevikuvorme (nt sõidab, laulavad) 5) kasutab kõnes õigesti tegusõna ma- ja da- tegevus nime (nt hakkame mängima, ei taha mängida)</p> <p>Sõnavara:</p> <p>1) kasutab nimisõnu, mis väljendavad</p>	<p>emotsionaalsest kogemusest 6) jutustab pildiseeria järgi, öeldes iga pildi kohta ühe lausungi</p> <p>Grammatika:</p> <p>1) kasutab kõnes eri tüüpi lihtlauseid, sh koondlauseid 2) asutab kõnes lihtsamaid suhteid väljendavaid rindlauseid (sidesõnad ja, aga) 3) kasutab kõnes õigesti tegusõna lihtmineviku vorme (nt sõitis, laulsid)</p> <p>Sõnavara:</p> <p>1) mõistab ja kasutab kõnes nii üld- kui ka liiginimetusi (nt kuusk, kask – puud; tuvi, kajakas – linnud) 2) kasutab kõnes objektide osade/detaailide nimetusi (käpad, saba, rool)</p>	<p>4) kirjeldab täiskasvanu abiga olupilti ja annab edasi pildiseerial kujutatud sündmust 5) annab kuuldu teksti sisu edasi täiskasvanu suunavate küsimuste abil, väljendades end peamiselt üksikute, sidumata lausungitega 6) jutustab nähtust, tehtust ja möödunud sündmustest 3–5 lausungiga (nt mida ta tegi kodus pühapäeval) 7) loeb peast kuni 4realisi liisusalme/luuletusi. 8) mõistab teksti, mis pole otseselt seotud tema kogemusega</p> <p>Grammatika:</p> <p>1) kasutab kõnes lihtsamaid põimlauseid 2) kasutab kõnes nud- ja tud- kesksõnu (nt söödud - söönud) 3) kasutab kõnes omadussõna võrdlusastmeid (suur - suurem - kõige suurem)</p>	<p>suunavate küsimuste/korralduste abil 5) jutustab pildi või kogemuse põhjal seotud lausungitega. 6) jutustades seob lausungeid peamiselt sõnadega ja siis, siis, ja 7) suunab kõnega kaaslaste tegevust ja annab sellele hinnanguid</p> <p>Grammatika:</p> <p>1) kasutab kõnes õigesti saava ja rajava käände vorme (saab lauljaks, jookseb kivini) 2) märkab grammatikavigu täiskasvanu kõnes (nt lugeb p.o loeb; mõmmi maga p.o mõmmi magab; lillene p.o lilleline; seen kasvab all kuuse p.o seen kasvab kuuse all) ning osutab neile 3) kasutab kõnes enamasti õigesti</p>	<p>Kaudne ütlus: Mul on jahe) 4) jutustab olu- ja tegevuspiltide järgi, kirjeldab tuttavaid esemeid ja nähtusi, andes edasi põhisisu ning olulised detailid. 5) tuletab mõttelüngaga tekstis iseseisvalt puuduvat info 6) räägib sellest, mida hakkab tegema (plaanib välikõnes tuttavaid tegevusi) 7) laiendab jutustades täiskasvanu suunamisel teksti (tuletab eelnevat ja järgnevat tegevust, sündmust) 8) jutustamise ajal parandab ja täpsustab oma teksti</p> <p>Grammatika:</p> <p>1) kasutab kõnes kõiki käändevorme ainsuses ja mitmuses, sh harva esinevaid (nt olev kääne: arstina) 2) kasutab kõnes käändevorme harva</p>
--	---	---	---	---	---

<p>1) kasutab oma kogemustega seostuvaid konkreetse tähendusega sõnu (umbes 50) tuttavas situatsioonis 2) kasutab nimi- ja tegusõnu (nt näu p.o kiisu, anna, opa p.o võta sülle), ase- ja mäarsõnu (nt siia, seal, nii) 3) mõistab sõnu (rohkem kui 50) ühes kindlas tähenduses tuttavas olukorras</p> <p>Hääldamine:</p> <p>1) hääldab õigesti mõnda üksikut lühikest sõna 2) hääldab sõnades õigesti häälduslikult lihtsamaid häälikuid, nt a, e, i, o, u, p, m, t, l</p> <p>Kirjalik kõne:</p> <p>1) vaatab koos täiskasvanuga pildiraamatuid, täiendab täiskasvanu</p>	<p>tajutavaid objekte, nähtusi 2) kasutab tegusõnu, mis väljendavad tegevusi, millega ta ise on kokku puutunud 3) kasutab kõnes värvust, suurust jt hästi tajutavaid tunnuseid tähistavaid omadussõnu 4) Kasutab kõnes mõningaid üldnimetusi (nt lapsed, riided) 5) kasutab tagasõnu (all, peal, sees, ees, taga) ruumisuhete tähistamiseks</p> <p>Hääldamine:</p> <p>1) kasutab oma kõnes tuttavaid 1–2silbilisi sõnu õiges vältes ja silbi struktuuris 2) hääldab õigesti enamikku häälikuid (erandid võivad olla r, s, k, õ, ü).</p> <p>Kirjalik kõne:</p> <p>1) vaatab üksi ja koos täiskasvanuga</p>	<p>3) kasutab kõnes mõningaid liitsõnu (tuttumts, kelgumägi) ja tuletisi (täpiline, laulja).</p> <p>Hääldamine:</p> <p>1) kasutab oma kõnes tuttavaid 2–3silbilisi sõnu õiges vältes ja silbistruktuuris 2) hääldab sõnades õigesti lihtsamatest häälikutest koosnevaid konsonantühendeid (nt -nt, -lt, -mp jne)</p> <p>Kirjalik kõne:</p> <p>1) tunneb täiskasvanu häälimise või rõhutatud kuulmise teel ära hääliku häälikute reas 2) tunneb ära ja nimetab üksikuid tähti kirjutamist, kritseldades kriidi või pliiatsiga</p>	<p>4) kasutab tingivat kõneviisi (mängisin, mängiksin) 5) ühildab sõnu arvus (karud söövad) ja käändes (ilusale lillele; punase_ palliga) 6) kasutab kõnes õigesti enamikku nimisõna käändevorme mitmuses (ilusatel lilledel)</p> <p>Sõnavara:</p> <p>1) kasutab kõnes mõningaid vastandsõnu (nt lühike - pikk, must - puhas) 2) kasutab kõnes mõningaid iseloomuomadusi ja hinnangut väljendavaid omadussõnu (nt arg, kaval, igav) 3) kasutab kõnes aega väljendavaid nimisõnu hommik, päev, õhtu, öö 4) moodustab vajaduse korral sõnu uudsete või võõraste objektide, nähtuste või tegevuste tähistamiseks (nt</p>	<p>umbisikulist tegumoodi (loetakse, pesti)</p> <p>Sõnavara:</p> <p>1) kasutab kõnes õigesti aega väljendavaid mäarsõnu eile, täna, homme 2) kasutab kõnes mõningaid sama tähenduslikke sõnu (nt jookseb, lippab, sibab) 3) mõistab samatüveliste sõnade tähenduste erinevusi (joonistaja, joonistus, jooneline) 4) kasutab õigesti sihilisi ja sihituid tegusõnu (nt veereb - veeretab; sõidab - sõidutab) 5) nimetab ühe õpitud kategooria piires vähemalt 2 sõna (nt lilled: tulp, roos)</p> <p>Hääldamine:</p> <p>1) kordab järele ja hääldab ise õigesti kõiki emakeele</p>	<p>esinevates funktsioonides (nt kohakäänded ajasuhete väljendamiseks: hommikust õhtuni) 3) kasutab kõnes õigesti osastava ja sisseütleva käände erinevaid lõpuvariante (nt palju linde, konni, autosid) 4) kasutab kõnes enamasti õigesti laadivahelduslikke sõnu (poeb - pugema; siga - sead) 5) kasutab õigesti põimlauseid, mis väljendavad põhjust (... , sest ...), tingimust (kui ..., siis), eesmärki (... , et ...)</p> <p>Sõnavara:</p> <p>1) selgitab kuulnud kujundlike väljendite (tuul ulub, kevad koputab aknale) tähendust oma sõnadega ja/või toob enda kogemusega seotud näiteid</p>
---	--	--	---	--	--

<p>juttu osutamisega pildile või üksiku sõna ütlemisega pildi kohta</p>	<p>pildiraamatuid: keerab lehte, osutab pildile ning kommenteerib pilte. 2) kuulab sisult ja keelelt jõukohaseid etteloetud tekste 3) eristab kuulmise järgi tuttavaid häälikuliselt sarnaseid sõnu üksteisest (nt tass - kass, pall - sall, tuba - tupp), osutades pildile või objektile</p>		<p>tikkudest maja – tikumaja; nuga õuna koorimiseks – õunanuga)</p> <p>Hääldamine:</p> <p>1) hääldab õigesti kõiki emakeele häälikuid 2) hääldab õigesti 3–4silbilisi tuttava tähendusega sõnu 3) hääldab õigesti kõiki häälikuühendeid 1–2silbilistes tuttava tähendusega sõnades 4) hääldab õigesti sageli kasutatavaid võõrsõnu (nt taburet, banaan, diivan)</p> <p>Kirjalik kõne:</p> <p>1) tunneb kuulates iseseisvalt ära hääliku häälikute reas ja sõnades (v.a hääliku ühendites) 2) kuulab ettelugemist, olles seejuures aktiivne (osutab piltidele, küsib, parandab ettelugejat tuttava teksti puhul)</p>	<p>häälikuid ja tuttava tähendusega sõnu</p> <p>Kirjalik kõne:</p> <p>1) häälib täiskasvanu abiga (järele korrates, abivahendeid kasutades) 1–2silbilisi sulghäälikuta ja häälikuühendita sõnu 2) määrab hääliku asukoha (alguses, lõpus, keskel) häälikuühendita sõnas 3) kordab täiskasvanu eeskujul eri vältes kahest sõnast koosnevaid ridu (nt koli - kolli (III v); koli - kolli (II v); koli - kooli (III v); koli - kooli (II v)) 4) loeb üksikuid sõnu kindlas situatsioonis (nt poe- ja tänavanimed, sildid)</p>	<p>2) kasutab kõnes mõningaid abstraktse (s.o mittekogetava vastega) tähendusega sõnu (nt tundeid, vaimset tegevust tähistavaid sõnu mõtlen, arvan, julge, lahke) 3) kasutab kõnes inimesi ja inimese tegevust iseloomustavaid sõnu 4) liidab ja tuletab analoogia alusel tuttavas kontekstis keelenormi järgides sõnu 5) kasutab õigesti aja- ja ruumisuhteid väljendavaid sõnu (nt vahel, kohal, otsas, varem, hiljem, enne, pärast) 6) mõistab abstraktseid üldnimetusi õpitud valdkondades (nt sõidukid, elusolendid, tähtpäevad, kehaosad)</p> <p>Hääldamine:</p>
---	--	--	---	--	---

			3) kirjutab õigesti üksikuid sõnu trükitähtedega (nt oma nime)		1) kordab õigesti järele tähenduselt võõraid sõnu 2) hääldab õigesti võõrhäälikuid (f, š) tuttavates sõnades (nt Fanta, šokolaad) Kirjalik kõne: 1) nimetab ja kirjutab enamikku tähti 2) veerib 1–2silbilisi sõnu kokku, pikemaid sõnu loeb aimamisi (järgneva kontrollita) ja eksib sageli 3) häälib õigesti 1–2silbilisi ka sulghäälikuid sisaldavaid häälikuühenditeta sõnu 4) kirjutades märgib õigesti 1–2silbiliste häälikuühenditeta sõnade häälikstruktuuri (nt lähen koli) 5) eristab häälikuühendita sõnas kuulmise järgi teistest pikemat häälikut 6) jagab kuuldud lause sõnadeks, kasutades
--	--	--	--	--	--

					sõnade arvu märkimiseks abivahendeid 7) muudab täiskasvanu eeskujul sõna vältestruktuuri (nt koll - kool; linna (III v) - lina; tibu - tippu) 8) tunneb ära luuletuse ja muinasjutu kui kirjandusžanri
--	--	--	--	--	--

4.2.3 Matemaatika

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- rühmitab esemeid ühe-kahe tunnuse alusel ja võrdleb esemete hulki;
- järjestab esemeid suuruse ja asenditunnuste põhjal;
- tunneb lihtsamaid ajamõisteid ja kirjeldab ning järjestab oma igapäevategevusi;
- mõtestab loendamistegevust ja seoseid arvude reas;
- mõistab mõõtmistegevust ja olulisemaid mõõtühikuid;
- tunneb ja kirjeldab geomeetrilisi kujundeid;
- näeb matemaatilisi seoseid igapäevatoimingutes.

Valdkonna Matemaatika sisu:

- 1) hulgad, loendamine ja arvud, arvutamine;
- 2) suurused ja mõõtmine;
- 3) geomeetrilised kujundid.

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- suunatakse last nähtuste ja esemete maailma korrastama, kujundama, selles orienteeruma, mille tulemusel laps avastab esemetevahelisi seoseid, leiab esemete erinevusi ja sarnasusi, oskab esemeid järjestada, rühmitada ja loendada;
- harjutatakse last määrama enda asukohta ümbritsevate esemete suhtes, orienteeruma ajas ja kasutama vastavaid mõisteid oma tegevuse kirjeldamiseks;
- seostatakse mäng, vaatlused, vestlused ja igapäevatoimingud matemaatikaga, suunates sealjuures last kasutama erinevaid aistinguid: kuulmis-, nägemis-, haistmis- ning kompimisaistingut;
- suunatakse last ümbritsevat keskkonda matemaatiliselt kirjeldama (arvud, mõõtühikud, kujundite nimetused jm);
- toetatakse üldistuseni jõudmist ja mõistete kujundamist – erinevates objektides sarnaste ning erinevate tunnuste ja omaduste vaatlemise, võrdlemise, kirjeldamise ja sõnastamise kaudu.

Eeldatavad tulemused vanuseti:

2-3aastased	3-4aastased	4-5aastased	5-6aastased	6-7aastased
Hulgad, loendamine, arvud ja arvutamine: 1) rühmitab esemeid ühe sarnase tunnuse (värvus,	Hulgad, loendamine, arvud ja arvutamine:	Hulgad, loendamine, arvud ja arvutamine: 1) rühmitab esemeid, olendeid kahe erineva	Hulgad, loendamine, arvud ja arvutamine: 1) loendab 12 piires, teab arvude rida 12ni	Hulgad, loendamine, arvud ja arvutamine: 1) mõtestab arvude rida 12ni

<p>kuju, suurus vms) järgi hulgaks 2) leiab erinevate esemete hulgast palju ja üks 3) loendab asju kolme piires ning vastab küsimusele mitu on?</p> <p>Suurused ja mõõtmine:</p> <p>1) näeb ja leiab esemetes erinevusi (suur - väike)</p> <p>Geomeetrilised kujundid:</p> <p>1) leiab samasuguse kujundi peale-, kõrvuti- või sisseasetamise teel 2) kompimise-veeretamisega eristab ümmargusi ja kandilisi esemeid, sh ringi ja ruutu</p> <p>Orienteerumine ajas:</p> <p>1) vestleb ööle ja päevale iseloomulikust ning matkib tegevusi mängus</p> <p>Orienteerumine ruumis:</p>	<p>1) otsustab, kas nimetatud ese kuulub (ei kuulu) moodustatud hulka 2) paaride moodustamisega (üksühesesse vastavusse seadmise) saab teada, et esemeid on võrreldavates hulkades sama palju, ühepalju ehk võrdselt 3) loendab 5 piires ja tunneb arvude rida 5ni.</p> <p>Suurused ja mõõtmine:</p> <p>1) võrdleb (järjestab) kahte eset suuruse (suurem - väiksem), pikkuse (pikem - lühem), laiuse (laiem - kitsam) järgi ning kasutab mõisteid</p> <p>Geomeetrilised kujundid:</p> <p>1) eristab kolmnurka ja nelinurka ning leiab kujunditega sarnaseid esemeid rühmatoast, õuest ja tänavalt.</p> <p>Orienteerumine ajas:</p>	<p>tunnuse alusel (rühma lapsed on poisid ja tüdrukud) 2) võrdleb esemete hulki paaridesse seades ning otsustab, mida on rohkem kui, vähem kui 3) tutvub arvudega 10ni</p> <p>Suurused ja mõõtmine:</p> <p>1) järjestab esemeid kõrguse järgi (kõrgem - madalam) 2) järjestab 3 eset suuruse, pikkuse, laiuse ja kõrguse järgi</p> <p>Geomeetrilised kujundid:</p> <p>1) näeb ja oskab kirjeldada ruudu ning ristküliku sarnasusi ja erinevusi ning leida sarnaseid kujundeid ümbritsevast</p> <p>Orienteerumine ajas:</p> <p>1) teab ööpäeva osi hommik - päev - õhtu - öö; kirjeldab tegevusi ja sündmusi eile - täna - homme</p>	<p>2) oskab nimetada antud arvule eelnevat/järgnevat arvu 3) tunneb numbrimärke 4) võrdleb arve (on suurem kui, on väiksem kui) 5) paneb kokku kahe hulga esemed ja liidab 6) võtab ühest hulgast esemeid ära ja lahutab</p> <p>Suurused ja mõõtmine:</p> <p>1) järjestab kuni 5 eset suurustunnuse järgi 2) Leiab vaadeldavast objektist silma järgi suurema - väiksema - sama suure ning kontrollib objekte kõrvutades 3) hindab kaugust silma järgi 4) mõõdab pikkust, laiust ja kõrgust kokkulepitud mõõtevahendiga 5) järjestab raskuse ja paksuse järgi</p> <p>Geomeetrilised kujundid:</p> <p>1) koostab mustreid, laob pilte kujunditest 2) rühmitab kujundeid vormi, suuruse, värvuse vm järgi</p>	<p>2) liidab ja lahutab 5 piires ning tunneb ja kasutab vastavaid sümboleid (+, -, =) 3) oskab koostada matemaatilisi jutukesi kahe etteantud hulga järgi</p> <p>Suurused ja mõõtmine:</p> <p>1) teab igapäevaelus kasutatavaid pikkusmõõde cm, m ja km; massimõõtu kg ning mahumõõtu liiter; rahaühikuid kroon ja sent ning kasutab neid mängutegevustes 2) mõõdab pikkust, raskust ja vedelikku kokkulepitud mõõtevahendiga</p> <p>Geomeetrilised kujundid:</p> <p>1) eristab ruumilisi kujundeid (kuup, kera, risttahukas, püramiid) tasapinnalistest kujunditest (ruut, ring, ristkülik ja kolmnurk)</p>
---	--	---	--	--

<p>1) orienteerub oma kehal ja näitab, mis asub ülal - all, kõrval, ees – taga</p>	<p>1) leiab aastaegadele iseloomulikke tunnuseid (piltidel, vestluses vm) 2) eristab hommikut ja õhtut (kirjeldab tegevusi)</p> <p>Orienteerumine ruumis:</p> <p>1) määrab teiste laste ja esemete asukohta enda suhtes: ülal - all, ees - taga (minu ees, minu taga jne)</p>	<p>Orienteerumine ruumis:</p> <p>1) määrab enda asukohta teiste laste ja asjade suhtes (seisan Alo taga; olen tahvli ees) 2) määrab vasakut ja paremat poolt</p>	<p>Orienteerumine ajas:</p> <p>1) kirjeldab tegevusi erinevatel nädalapäevadel ja teab nädalapäevade järjestikuseid nimetusi 2) eristab mõisteid kiiresti - aeglaselt, varsti, hiljem, kohe</p> <p>Orienteerumine ruumis:</p> <p>1) määrab eseme asukohta teise eseme suhtes: all - peal, kohal, keskel, äärel, vasakul – paremal 2) orienteerub ruumis (õues) juhendite järgi</p>	<p>Orienteerumine ajas:</p> <p>1) teab kuude nimetusi ning enda sünnikuud ja -päeva 2) määrab kellaaega täistundides ning koostab päevakava 3) kasutab kõnes õigesti sõnu enne, praegu, hiljem - varem, noorem – vanem</p> <p>Orienteerumine ruumis:</p> <p>1) orienteerub tasapinnal (paberil)</p>
--	---	--	--	---

4.2.4 Kunst

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- tunneb rõõmu loovast eneseväljendusest;
- kujutab isikupäraselt ümbritsevaid esemeid, sündmusi ja oma kujutlusmaailma;
- vaatleb, kirjeldab ja kujundab ümbritsevat ja tarbeesemeid;
- kasutab õpituid voolimis-, joonistamis- ning maalimisvahendeid ja -võtteid;
- kasutab materjale ja tööriistu ohutult ning sihipäraselt; 6) vaatleb kunstiteoseid ja kirjeldab nähtut.

Valdkonna Kunst sisu:

- 1) kujutamine ja väljendamine: mõtete, tunnete edasiandmine nähtaval kujul;
- 2) kujundamine: objektile esteetilise lisaväärtuse andmine;
- 3) tehnilised oskused: voolimine, joonistamine, maalimine, meisterdamine;
- 4) kunstiteoste vaatlemine, vestlused kunstiteostest, kunstist.

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- antakse lapsele võimalus saada elamusi, tunda rõõmu ja rahulolu ning tal on võimalus väljendada oma maailmanägemist;
- suunatakse last vaatlema ning voolides, joonistades, maalides ja meisterdades kasutab laps vaatlustel tehtud tähelepanekuid;
- kasutatakse teemasse sisseelamiseks mängu, muusikat, lihtsat lavastust, jutu lugemist jne;
- arvestatakse, et lapse jaoks on oluline loomiseks ja lahenduste leidmiseks teha katsetusi ning avastusi, otsida ja saada vastuseid tekkinud küsimustele, omandatud oskusi rakendada ja loovalt kombineerida;
- julgustatakse last kasutama ja katsetama tema enda pakutud lahendusi töö mitmekesistamiseks ning ergutatakse lapse kujutlus- ja algatusvõimet, jälgides, et säiliks lapse isikupärane eneseväljendus;
- viiakse kunstitegevusi läbi ka õues, samuti kasutatakse kunstitegevust teiste valdkondade õppe- ja kasvatustegevuste osana, joonistatakse nii paberile, kivile, puidule, liivale või kombineeritakse erinevaid materjale;

- suunatakse last tehtut analüüsima, selgitama, miks ta kujutas esemeid, nähtusi just sellisel viisil, milliseid materjale ja tehnikaid kasutas ning kuidas tööga rahule jäi. Kaaslaste töödesse tolerantse suhtumise kujundamisele aitab kaasa, kui analüüsitakse nii laste töid kui ka kunstiteoseid ning põhjendatakse oma hinnangut.

Eeldatavad tulemused vanuseti:

2-3aastased	4-5aastased	6-7aastased
<p>Kujutamine ja väljendamine:</p> <ol style="list-style-type: none">1) tunneb rõõmu kunstitegevuses osalemisest2) leiab kritselduste hulgast nime(tuse) andmist või loo jutustamist väärivaid kujundeid3) leiab ümbritsevas juhendamise toel sinise, kollase, punase ja rohelise värvi <p>Kujundamine:</p> <ol style="list-style-type: none">1) kaunistab (täppidega, joontega) ruumilisi ja tasapinnalisi esemeid (nt lillepotti, paberit, taskurätti, papptaldrikut, palli, sokki, plastiliinist plaati, kivi jne) <p>Voolimine:</p> <ol style="list-style-type: none">1) õpetajat jäljendades muljub ja näpistab, rullib ja veeretab voolimis materjale2) teeb sõrme või pulgaga pehmesse voolimis materjali jäljendeid. <p>Joonistamine:</p> <ol style="list-style-type: none">1) tekitab iseseisvalt jämedate joonistusmaterjalidega (rasvakriitide, pehmete	<p>Kujutamine ja väljendamine:</p> <ol style="list-style-type: none">1) kujutab naturist inspireeritud asju, objekte jne isikupäraste sümbolitega, mis olemuselt täienevad ja muutuvad keerukamaks2) jutustab oma piltides nii tuttavatest asjadest ja kogetud sündmustest kui ka oma fantaasiatest3) kasutab emotsioonide, nähtuste, esemete jne kujutamiseks värvitoone oma seostest ja tunnetest lähtuvalt4) valib mõtte teostamiseks sobivaimana tunduvad vahendid5) võrdleb heledamaid ja tumedamaid värvitoone ning tunneb sinist, kollast, punast, rohelist, valget, musta, pruuni ja roosat <p>Kujundamine:</p> <ol style="list-style-type: none">1) koostab elementidest lihtsa kordumisskeemiga mustririba eseme ääriks kaunistamiseks (tass, taskurätt jne)2) kujundab õpetajaga koos tähtpäevakaardi sündmuse meeoluga sobivate motiividega	<p>Kujutamine ja väljendamine:</p> <ol style="list-style-type: none">1) kasutab loovalt geomeetrilisi kujundeid ja nende kombinatsioone keerukamate objektide ülesehitamiseks2) püsib töös valitud teemas seda isikupäraselt tõlgendades3) jutustab temaatilistes töödes tegelaste tegevusest, omavahelistest suhetest ning tegevusajast ja -kohast4) rõhutab kõige tähtsamat oma töös värvi, suuruse või asukoha valikuga5) tunneb ümbritsevas esinevaid värve ja nimetab erinevaid värvitoone (hallikas, taevasinine jne) <p>Kujundamine:</p> <ol style="list-style-type: none">1) märkab mustri rütmi ja suudab seda jätkata2) kujundab kaunistusmotiivi või mustri, arvestades kaunistatavat eset3) selgitab omavalmistatud (voolitud, volditud, meisterdatud) esemete otstarvet ja nimetab koha, kuhu see sobib

<p>pliiatsitega jne) erinevaid jälgi (täppe ning vertikaalseid, horisontaalseid, sirgeid, lainelisi, katkendlikke ja spiraalseid jooni), püsides paberi piirides.</p> <p>Maalimine:</p> <p>1) tõmbab pintsliga erineva suunaga jooni, teeb täppe ning katab pindu 2) trükib näpuvärvidega sõrmede ja kogu käega 3) vajutab jäljendeid, kattes templi iseseisvalt värviga</p> <p>Meisterdamine:</p> <p>1) kortsutab iseseisvalt pehmet paberit ning rebib paberist tükke 2) katab aluspinna liimiga, puistab sellele erinevaid objekte ja liimib kujundeid</p> <p>Kunsti vaatlemine, vestlused kunstist:</p> <p>1) vaatleb pilte, näidistöid ja raamatuillustatsioone ning vastab küsimustele 2) näitab teistele oma tööd kui kunstiteost ja räägib sellest</p>	<p>3) valib kaunistusmotiivi ja kannab juhendamisel šablooni või templi abil selle omavalitud kohale esemel (kruusil, taldrikul, pluusil jne)</p> <p>Voolimine:</p> <p>1) õõnestab ümarvorme süvendit pöidlaga vajutades 2) muudab voolimismaterjalide kuju neid pigistades ja venitades 3) nii ümar- kui ka piklikke vorme töödeldes loob soovitud esemeid 4) ühendab voolitud detaile omavahel.</p> <p>Joonistamine:</p> <p>1) jooni ja kujundeid ühendades joonistab sümbolitega, mis täienevad ja muutuvad keerukamaks 2) joonistab ning värvib pindu värvi- ja viltpliiatsitega, kriitide ja söega, muutes joonte tihedust 3) kasutab joonistusvahendeid liigse surveta</p> <p>Maalimine:</p> <p>1) võtab pintsli vajaduse korral lisaks värvi ja katab pindu 2) teeb objektidele väiksemaid detaile pintsli vajutuste ja -tõmmetega 3) ei kata maalides juba küllaldaselt kaetud pinda korduvalt</p>	<p>4) aitab kujundada tähtpäevaga seotud peolauda ja ruumi</p> <p>Voolimine:</p> <p>1) kasutab iseseisvalt tuttavaid voolimismaterjale, arvestades nende eripära 2) valmistab õpetajaga koos uusi voolimissegusid 3) niisutab voolingute ühenduskohti esemete tugevdamiseks</p> <p>Joonistamine:</p> <p>1) kasutab soovi korral koos erinevaid joonistusvahendeid nende olemusest lähtuvalt 2) värvib oma joonistatud või värviraamatu kujundeid, varieerides käe liikumise suunda 3) sobitab pindu kattes heledaid ja tumedaid, peeni ja jämedaid jooni</p> <p>Maalimine:</p> <p>1) segab värve uute toonide saamiseks 2) kasutab töös eri jämedusega pintsleid 3) väldib värvide määrdumist 4) kasutab töös pintsli erinevalt (pintsli otsa ja külge)</p> <p>Meisterdamine:</p> <p>1) kujundab või täiendab oma tööd, kleepides sellele erinevast materjalist tükke, objekte jne</p>
---	---	--

	<p>Meisterdamine:</p> <ol style="list-style-type: none">1) rebib ja lõikab paberist ribasid ja kujundeid ning kleebib need sõltuvalt töö olemusest2) lükib paelale, traadile vms auguga esemeid3) valib meelepärased meisterdamisvahendid (looduslikku ja tehismaterjali, paberit jms) ning neid omavahel ühendades või materjale kombineerides loob oma töö <p>Kunsti vaatlemine, vestlused kunstist:</p> <ol style="list-style-type: none">1) vaatleb omal algatusel raamatuillustatsioone ja kunstitöid ning esitab nende kohta küsimusi ja avaldab arvamust2) jutustab küsimuste toel, mida ta on oma töödes kujutanud, ning nimetab, mis materjale ta on oma töös kasutanud3) suhtub heasoovlikult kaaslaste töödesse	<ol style="list-style-type: none">2) valib eri materjalide liitmiseks ühendusviiside seast oma mõtte teostamiseks sobivamad või leiab oma võtted3) valmistab lihtsa mänguasja täiskasvanu tegevust matkides <p>Kunsti vaatlemine, vestlused kunstist:</p> <ol style="list-style-type: none">1) märkab teoseid või ümbruses leiduvaid objekte vaadeldes ning kirjeldades detaile ja värve ning tajub meeleolu2) fantaseerib ja jutustab teose juurde ka loo: mis juhtus enne, mis juhtub pärast3) kasutab raamatuillustatsioone, fotosid ja kunstiteoseid (sh skulptuure) oma töö lähtealusena, luues oma vaba ja isikupärase variandi
--	--	---

4.2.5 Muusika

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- tunneb rõõmu laulmisest ja musitseerimisest;
- suudab keskenduda kuulatavale muusikapalale;
- suudab ennast loovalt väljendada laulmise, liikumise, tantsimise ja pillimängu kaudu;
- suudab musitseerida nii rühmas kui ka üksi.

Valdkonna Muusika sisu:

- 1) laulmine;
- 2) muusika kuulamine;
- 3) muusikalis-rütmiline liikumine;
- 4) pillimäng.

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- on esikohal emotsionaalne ja aktiivne muusikaalane tegevus;
- kujundatakse ja arendatakse lapse muusikalis-loomingulisi võimeid, samuti kultuurilis-sotsiaalset aktiivsust ning väärtushinnanguid;
- arvestatakse lapse individuaalseid eeldusi ning toetatakse eduelamusele ja tunnustusele;
- kasutatakse muusikat lõimiva tegevusena ka teistes õppe- ja kasvatustegevuse valdkondades nagu Keel ja kõne, Kunst jne; muusika on igapäevaelu osa, nii argi- kui ka pidulike sündmuste puhul;
- seostatakse üksteisega muusika kuulamine, laulmine, pillimäng, muusikalis-rütmiline liikumine, mängud ja tantsud;
- muusikapalade (laulud, palad muusika kuulamiseks, tantsud ja mängud, pillilood) valikul arvestatakse laste huvidega ning ea- ja jõukohasusega.

Eeldatavad tulemused vanuseti:

2-3aastased	3-4aastased	4-5aastased	5-6aastased	6-7aastased	7aastased
<p>Laulmine:</p> <p>1) kuulab ja jälgib õpetaja laulu</p> <p>Muusikalis-rütmiline liikumine:</p> <p>1) sooritab koos õpetajaga lihtsaid liikumisi vastavalt laulu tekstile (nt paigaltammumine, keerutamine üksikult, koosjalu hüplemine, lehvitamine, käte peitmine selja taha, viibutamine sõrmega, kükitamine)</p> <p>Muusika kuulamine:</p> <p>1) tunneb rõõmu kuulatavast laulust või muusika palast</p> <p>Pillimäng:</p>	<p>Laulmine:</p> <p>1) huvitub laululistest tegevustest; püüab õpetajaga kaasa laulda (lauldes kaasa nt üksikuid silpe, sõnu, laululõike)</p> <p>2) osaleb laulude esitamises (plaksutab või laulab kaasa)</p> <p>Muusikalis-rütmiline liikumine:</p> <p>1) liigub koos õpetajaga vastavalt muusika meeleolule, arvestades pulssi ja meetrumit (nt kõnd ja jooks, päkkadel kõnd, ühe ja vaheldumisi kahe jalaga koputamine, keerutamine paarilisega)</p> <p>Muusika kuulamine:</p>	<p>Laulmine:</p> <p>1) laulab rühmaga samas tempos</p> <p>2) laulab peast lihtsamaid õpitud rahva- ja lastelaule</p> <p>Muusikalis-rütmiline liikumine:</p> <p>1) väljendab muusika meeleolu liikumise kaudu (nt plastilise intoneerimise ehk loova liikumisega)</p> <p>2) tantsib, kasutades eakohaseid tantsuelemente (nt põlvetooste kõnd ja -jooks, liikumine hanereas ja ringis)</p> <p>3) osaleb laulumängudes</p> <p>Muusika kuulamine:</p> <p>1) kuulab laulu ja muusikapala</p>	<p>Laulmine:</p> <p>1) laulab väljahingamisel loomuliku häälega</p> <p>2) esitab laule rühmaga samas tempos</p> <p>3) laulab peast teistega koos mõningaid rahva- ja lastelaule</p> <p>Muusikalis-rütmiline liikumine:</p> <p>1) muudab liikumist muusikaosade ja muusikaliste väljendusvahendite vaheldumise põhjal (tempo, dünaamika, register), arvestades pulssi ja meetrumit (nt liigub hanereas ja ringis nii üksi kui ka paaris)</p> <p>2) esitab õpetaja seatud tantse, kasutades õpitud tantsuelemente</p> <p>Muusika kuulamine:</p>	<p>Laulmine:</p> <p>1) laulab ilmekalt, lähtudes laulu ja teksti karakterist</p> <p>2) laulab peast õpitud rahva- ja lastelaule ning esitab neid rühmas</p> <p>Muusikalis-rütmiline liikumine:</p> <p>1) liigub ja tantsib sünkroonis teistega, kasutades näiteks hüpaksummu ja eesgaloppi</p> <p>2) kõnnib, jookseb ja reageerib muusika tempo muutustele rütmiliselt täpselt (nt muudab liikumissuunda muusika dünaamika ja tempo järgi)</p> <p>Muusika kuulamine:</p> <p>1) tunneb ära lihtsamaid žanre (marss, laul, tants)</p>	<p>Laulmine:</p> <p>1) laulab ilmekalt voolava ja pehme häälega eakohaseid rahva- ja lastelaule</p> <p>2) esitab neid laule nii rühmas kui ka üksi</p> <p>Muusikalis-rütmiline liikumine:</p> <p>1) väljendab ennast loovalt liikumise kaudu, toetudes õpitud muusikalistele väljendusvahenditele (tempo, dünaamika, register, muusika meeleolu), nt kasutab kül- ja eesgaloppi ning hüpaksummu</p> <p>2) sooritab tantsuliigutusi sünkroonselt, väljendusrikkalt ja õige kehahoiuga</p> <p>Muusika kuulamine:</p>

<p>1) mängib õpetaja ettenäitamisel kaasa kuulnud muusikale kehapillil (plaksutab, patsutab kaasa pulssi või rütmi)</p>	<p>1) reageerib emotsionaalselt muusika iseloomule (nt plaksutab, kõigutab keha vmt)</p> <p>Pillimäng:</p> <p>1) mängib muusikat kuulates, liikudes ja lauldes kaasa pulssi või rütmi kehapillil, kõlapulkadel, randmekuljustel, väikesel trummil ja marakal</p>	<p>2) väljendab emotsionaalselt kuulatud muusikas tajutud kontrastseid meeleolusid liigutuste ja liikumisega</p> <p>3) tunneb kuulmise järgi ära mõningaid õpitud laule</p> <p>Pillimäng:</p> <p>1) mängib rütmipille (nt kõla karpi, trummi, kuljuseid, pandeirat) muusika kuulamise, liikumise ja laulmise saateks</p> <p>2) eristab kuulates neid tämbri järgi</p>	<p>1) kuulab laulu ja muusikapala huviga</p> <p>2) väljendab kuulatud muusikas tajutud meeleolusid erinevate muusikaliste tegevuste (liikumise, laulmise, pillimängu) kaudu, näiteks järgib tempot ja rütmi kehalise liikumisega või, tundes ära õpitud laulu (kuuldes nii meloodiat kui ka sõnu), hakkab kaasa laulma</p> <p>Pillimäng:</p> <p>1) mängib ja tunneb kuulates tämbri järgi ära õpitud rütmipille. 2) mängib rütmisaateid lasteriimidele ja -lauludele</p> <p>3) ansambli mängus osaledes alustab ja lõpetab koos teistega, mängib nendega ühes tempos</p> <p>4) mängib tamburiini, kõlatoru, võrutrummi ja kastanjette</p>	<p>2) väljendab loovalt muusika kuulamisest saadud elamusi</p> <p>Pillimäng:</p> <p>1) mängib rütmi- ja meloodiapillidel (nt puuagoogo, taldrük, guiro, triangel, kõlaplaadid) lihtsamaid ostinato kaasmänge (lühikest korduvat rütmi-, viisi- või meloodialõiku)</p> <p>2) mängib pilliansambelis</p>	<p>1) kuulatud muusikat iseloomustades kasutab eakohast sõnavara</p> <p>2) näitab tegevuses üles loomingulist initsiatiivi, toetudes oma kogemusele kuulnud palade suhtes (nt jutustab, mida kuulis muusikas)</p> <p>3) eristab vokaal- ja instrumentaalmuusika lihtsamaid žanre (hällilaul, marss, tantsuviis, rahvalaul)</p> <p>Pillimäng:</p> <p>1) oskab mängida eakohastel rütmija meloodiapillidel kaasmänge õpitud lauludele, lasteriimidele ja instrumentaal paladele</p> <p>2) mängib pilliansambelis</p> <p>3) mängib järgmisi pille: kõlaplaadid, metall-agoogo, cabasa, cazizi, plaatpillid (ksülofon, metallofon, kellamäng)</p>
---	---	--	--	---	--

4.2.6 Liikumine

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- tahab liikuda ja tunneb liikumisest rõõmu;
- suudab pingutada sihipärase tegevuse nimel;
- tegutseb aktiivselt üksi ja rühmas;
- mõistab kehalise aktiivsuse olulisust inimese tervisele;
- järgib esmaseid hügieeni- ja ohutusnõudeid.

Valdkonna Liikumine sisu:

- 1) kehalise kasvatusel alased teadmised: ohutus, enesekontroll ja hügieen;
- 2) põhiliikumised;
- 3) liikumismängud;
- 4) erinevad spordialad;
- 5) tants ja rütmika.

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- arvestatakse, et põhiliikumised eeldavad igapäevast suunamist: liigutusoskused, liikumisosavus ja teised liikumisvõimed (vastupidavus, jõud, kiirus, painduvus) kujunevad ja arenevad tegevuste regulaarsel kordamisel;

- rikastatakse lapse liikumis- ja tegevusvõimalusi sportlik-arenduslike liikumisviisidega – jalgrattasõit, suusatamine, uisutamine, ujumine jms;
- peetakse oluliseks kõlbeliste põhimõtete ja enesekindluse kujundamist: regulaarsel tegelemisel kehaliste harjutustega kujunevad positiivsed iseloomuomadused;
- suunatakse last oma oskusi, võimeid ja koostööd hindama, kaaslastega arvestama, oma emotsioone kontrollima ja valitsema; mõistma ühe või teise kehalise harjutuse vajalikkust;
- mitmekesisatakse põhiliikumiste, koordinaatsiooni, rühi, tasakaalu, liikumisvõime ja peenmotoorika (täpsus, näo- ja sõrmelihaste kontrollioskus) arendamist ja tagasiside andmist.

2aastane	3aastane	4aastane	5aastane	6aastane	7aastane
<p>Liikumisteadmised:</p> <p>1) sooritab harjutusi aktiivselt ja entusiastlikult 2) liigub õpetaja juhendamisel ohutult</p> <p>Põhiliikumised:</p> <p>1) ronib ning roomab üle ja läbi väikeste takistuste 2) kõnnib piiratud pinnal 3) säilitab kõndides ja joostes sihi 4) hüpitab käes palli ning jälgib selle suunda</p>	<p>Liikumisteadmised:</p> <p>1) valib õpetaja korraldusel teiste riiete hulgast välja võimlemisriided 2) arvestab rühmakaaslastega aktiivses tegevuses</p> <p>Põhiliikumised:</p> <p>1) sooritab põhiliikumisi 2) säilitab liikudes tasakaalu nii tasa kaalupingil kui ka vähendatud pinnal</p>	<p>Liikumisteadmised:</p> <p>1) Sooritab harjutusi õpetaja korralduste ja sõnalise seletuse järgi 2) Järgib meelde tuletamise korral hügieeninõudeid</p> <p>Põhiliikumised:</p> <p>1) sooritab põhiliikumisi kombinatsioonides ja õpitud harjutustes 2) teeb koordinaatsiooni, tasakaalu ja osavust arendavaid harjutusi</p>	<p>Liikumisteadmised:</p> <p>1) Nimetab kodukohas harrastatavaid spordialasid ja peetavaid spordivõistlusi 2) teab spordivahendite nimetusi ning kasutab erinevaid spordivahendeid (nt topispalli) ohutult, sobival viisil ja kohas 3) õpitud tegevustes kasutab ohutuid liikumisviise</p> <p>Põhiliikumised:</p>	<p>Liikumisteadmised:</p> <p>1) osaleb lasteaia spordipäeval 2) talub kaotust võistlusmängudes 3) teab ja kasutab mõisteid õpitud terminoloogia piires 4) mõistab hügieeninõuete olulisust 5) õnnetuse või ohu korral teab, kuidas kutsuda appi täiskasvanu</p> <p>Põhiliikumised:</p>	<p>Liikumisteadmised:</p> <p>1) nimetab erinevaid spordialasid ja mõne Eesti tuntuma sportlase 2) keskendub sihipärasele kehalisele tegevusele 3) liikudes ja mängides peab kinni üldistest ohutusreeglitest (valides sobivad paigad ja vahendid) 4) peseb ennast pärast aktiivset kehalist tegevust</p> <p>Põhiliikumised:</p>

<p>Liikumismängud:</p> <p>1) mängib koos juhendaja ning kaaslastega kõnni- ja jooksumänge</p> <p>Spordialad: võimlemine:</p> <p>1) sooritab ettenäitamise ja juhendamise järgi asendeid ja liikumisi</p> <p>2) jookseb veereva vahendi (palli, rõnga) järel</p> <p>Spordialad: kelgutamine, suusatamine:</p> <p>1) istub kelgul ja hoiab tasakaalu mäest laskudes</p> <p>Tants ja rütmika:</p> <p>1) kasutab liikudes rütmipille juhendaja abil</p> <p>2) sobitab juhendaja abil liikumist muusika järgi</p>	<p>Liikumismängud:</p> <p>1) mängib matkiva sisuga 1–2 reeglga kõnni- ja jooksumänge</p> <p>2) mängib iseseisvalt aktiivse liikumisega mängu</p> <p>Spordialad: võimlemine:</p> <p>1) sooritab võimlemis harjutusi eri asenditest ja erinevate vahenditega</p> <p>2) teeb harjutusi ettenäitamise ja juhendamise järgi ühtses tempos õpetaja ning kaaslastega</p> <p>3) teeb painduvust ja kiirust arendavaid harjutusi</p> <p>Spordialad: kelgutamine, suusatamine:</p> <p>1) veab tühja kelku</p> <p>2) sõidab kelguga iseseisvalt nõlvakust alla</p>	<p>Liikumismängud:</p> <p>1) mängib 2–4 reeglga liikumismänge</p> <p>2) pingutab end rühmategevustes ühise eesmärgi nimel</p> <p>Spordialad: võimlemine:</p> <p>1) sooritab juhendamisel kuni neljast harjutusest koosnevat kombinatsiooni</p> <p>2) hoiab oma kohta erinevates rivistustes: kolonnis, ringis, viirus</p> <p>Spordialad: kelgutamine, suusatamine:</p> <p>1) kasutab suuskadel liikudes käte abi ja keppide tuge</p> <p>Tants ja rütmika:</p> <p>1) sooritab imiteerivaid liigutusi muusika järgi</p> <p>2) plaksutab ja liigub vastavalt rütmile</p>	<p>1) kasutab põhiliikumisi aktiivses tegevuses ja mängudes</p> <p>2) sooritab staatilist tasakaalu nõud vaid harjutusi</p> <p>3) teeb harjutusi väikevahenditega</p> <p>Liikumismängud:</p> <p>1) mängib kollektiivseid võistlusmänge</p> <p>2) osaleb jõukohastes teatevõistlustes (nt joone jooksud)</p> <p>3) tunnustab nii enda kui ka vastasmeeskonna edu</p> <p>Spordialad: võimlemine:</p> <p>1) teeb vahenditega (palliga, hüpitsaga) harjutusi eakohaselt tehniliselt õigesti</p> <p>2) valitseb oma liigutusi koordineerimise ja tasakaalu nõudvaid harjutusi tehes</p>	<p>1) käsitseb väikevahendeid aktiivses tegevuses</p> <p>2) ronib varbseinal vahelduva sammuga ning täidab lisaülesandeid</p> <p>Liikumismängud:</p> <p>1) käsitseb mängu- ja spordi vahendeid loovmängudes</p> <p>Spordialad: võimlemine:</p> <p>1) valitseb harjutusi tehes oma liigutusi ja kehahoidu</p> <p>2) säilitab dünaamilistes harjutustes tasakaalu</p> <p>Spordialad: kelgutamine, suusatamine:</p> <p>1) suusatab vahelduva libiseva sammuga</p> <p>2) käsitseb suusavarustust õpetaja abiga</p>	<p>1) sooritab põhiliikumisi pingevabalt, nii et liigutused on koordineeritud ja rütmilised</p> <p>2) säilitab paigal olles ja liikudes tasakaalu</p> <p>3) kasutab harjutusi tehes mõlemat kätt korraga, täpsust nõudvas tegevuses kasutab domineerivat kätt</p> <p>Liikumismängud:</p> <p>1) võistleb kombineeritud teate võistlustes (nt takistusriba läbimine)</p> <p>2) mängib sportlike elementidega mängu (korvi visked, jalgpall jne)</p> <p>3) organiseerib ise liikumismänge</p> <p>4) kasutab ausa mängu põhimõtteid ning peab kinni kokkulepitud mängureeglitest</p> <p>Spordialad: võimlemine:</p>
--	--	---	--	---	---

<p>Vaba aeg ja loodusliikumine:</p> <p>1) mängib vabamängus iseseisvalt.</p>	<p>3) liigub suuskadel otsesuunas</p> <p>Tants ja rütmika:</p> <p>1) kõnnib, jookseb ja hüpleb rütmiliselt muusika järgi 2) sooritab õpetaja juhendamisel liigutusi muusika järgi erinevas tempos</p> <p>Vaba aeg ja loodusliikumine:</p> <p>1) matkab õpetajaga või vanematega looduses 2) teeb kaasa kuni 500 m pikkuse rännaku ja püsib kolonnis</p>	<p>Vaba aeg ja loodusliikumine:</p> <p>1) algatab iseseisvalt mängu 2) tegutseb iseseisvalt lasteaia õuealal</p>	<p>3) sooritab tasakaalu, painduvust ja osavust arendavaid harjutusi</p> <p>Spordialad: kelgutamine, suusatamine:</p> <p>1) veab üksi, kahekesi, kolmekesi kelgul kaaslasi 2) kelgutab mäest alla, täites eriülesandeid (nt haarab esemeid) 3) suusatades kasutab libisemist</p> <p>Tants ja rütmika:</p> <p>1) jäljendab liikumisega erinevaid rütme 2) liigub vastavalt muusika tempo kiirenemisele ja aeglustumisele 3) liigub muusika järgi iseseisvalt ja vabalt</p> <p>Vaba aeg ja loodusliikumine:</p>	<p>Tants ja rütmika:</p> <p>1) kohandab oma liigutusi ette antud rütmiga 2) kasutab lihtsaid tantsusamme üksi ja rühmas tantsides</p> <p>Vaba aeg ja loodusliikumine:</p> <p>1) suudab sõita tõukerattaga ja kaherattalise rattaga, suusatada ning liikuda rull uiskudel</p>	<p>1) valitseb oma liigutusi nii ruumis, maastikul kui ka tänaval 2) orienteerub mänguväljakul ning sooritab kujundliikumisi, olles kolonnis esimene 3) sooritab painduvust, kiirust, vastupidavust ja jõudu arendavaid tegevusi</p> <p>Spordialad: kelgutamine, suusatamine:</p> <p>1) osaleb kelguvõistlustel (kaugusele, täpsusele) 2) sõidab nõlvakust alla põhiasendis 3) suusatab koordineeritud liikumisega 4) käsitseb suusavarustust iseseisvalt</p> <p>Tants ja rütmika:</p>
---	---	---	--	--	--

			1) kasutab spordi- ja mänguväljakute vahendeid sihipäraselt 2) sooritab rännakuid ja orienteerub koos õpetajaga		1) sooritab rütmiliikumisi ühel ajal kaaslasega 2) liigub enda tekitatud rütmi järgi ning vahelduva tempoga kiirelt aeglasele 3) väljendab liikumise kaudu emotsioone 4) kasutab liikudes loovalt vahendeid (linte, rätikuid, rõngaid) Vaba aeg ja loodusliikumine: 1) tegutseb iseseisvalt koduümbruse mängu- ja spordiväljakul 2) mängib lihtsamaid maastikumänge
--	--	--	--	--	--

4.2.7 Eesti keel kui teine keel

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- tunneb huvi eesti keele ja kultuuri vastu;
- soovib ja julgeb eesti keeles suhelda nii eakaaslaste kui ka täiskasvanutega;

- tunneb ära ja saab aru eestikeelsetest sõnadest ning lihtsamatest väljenditest;
- kasutab lihtsamaid eestikeelseid sõnu ja väljendeid igapäevases suhtlemises.

Valdkonna Eesti keel kui teine keel sisu:

- 1) kuulamine;
- 2) kõnelemine;
- 3) Eesti kultuuri tutvustamine.

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- peetakse oluliseks eesti keelt kuulata ja omandada keeleoskus tegevuste käigus, kus sõnalist suhtlemist toetab kontekst (nt ümbritsevad esemed jmt);
- pööratakse erilist tähelepanu erinevate meelte kaasamisele ja näitlikustamisele: kasutatakse miimikat, kehakeelt, žeste, intonatsiooni, muusikat, rütmi ja mitmesuguseid näitlikke vahendeid;
- suunatakse last õpitavat keelt kasutama igapäevategevustes ning suhtlemisel, luuakse selleks lapsi huvitavaid olukordi, sh väljaspool lasteaeda (kauplus, teater, spordivõistlus, õppekäik jm);
- korratakse õpitud erinevates kontekstides ja suhtlussituatsioonides, keeleõpet seotakse teiste tegevustega – liikumine, laulmine, käeline tegevus, vaatlemine jm;
- vestlusteemade valimisel lähtutakse lapse kogemustest, samateemalistest vestlustest rühmas või kodus (emakeeles);
- valitakse mitmekesiseid pildirikkaid ja lihtsama keelega raamatuid ettelugemiseks ja ühiseks lugemiseks;

- pedagoog rõhutab õige kõne mudelite kasutamist ning osutab vigadele delikaatselt, sõna või fraasi korreksena korrates.

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 6–7aastane laps:

- 1) mõistab lihtsamat argiteemalist eestikeelset kõnet;
- 2) tunneb ära ja mõistab õpitud sõnu ja väljendeid ning kasutab neid oma kõnes;
- 3) saab aru korraldusest ja toimib vastavalt;
- 4) saab aru lihtsast küsimusest ning vastab sellele õpitud sõnavara piires;
- 5) kasutab kõnes sobivaid viisakusväljendeid;
- 6) teab peast eestikeelseid luuletusi ja laule;
- 7) oskab nimetada mõningaid Eesti kohanimesid, tuntud inimesi.

5. LAPSE ARENGU ALALÜÜSIMISE JA HINDAMISE PÕHIMÕTTED JA KORRALDUS

- 5.1 Lapse arengu analüüsimine ja hindamine on oluline lapse eripära mõistmiseks, erivajaduste väljaselgitamiseks, positiivse enesehinnangu ja arengu toetamiseks ning õppe- ja kasvatustegevuse kavandamiseks koostöös lapsevanemaga.
- 5.2 Lapse arengu hindamine on osa igapäevasest õppe- ja kasvatustsüklis. Pedagoogid viivad vaatlusi läbi kindla plaani alusel ning lapsi jälgitakse nii igapäevatoimingutes, vabamängus kui ka pedagoogi suunatud tegevustes.
- 5.3 Lapse arengu hindamise aluseks on eeldatavad üldoskused ning õppe- ja kasvatustegevuse valdkondade tulemused.
- 5.4 Lapse arengut kirjeldatakse lapsest lähtuvalt, väärtustades saavutatut ning tunnustades lapse toimetulekut, arenemist, positiivseid hoiakuid ja huvi. Stuudiumi keskkonnas on lapse profiilis dokument arengu hindamise kohta, mida õpetajad täidavad igal õppeaastal. Arengumapp võetakse kasutusele rühmapõhiselt, õpetajad võivad paindlikult otsustada, kas annavad iga õppeaasta lõpus lapse kohta kogutud info ja materjalid vanemate kätte või teevad seda lasteaia lõpetamise aastal.
- 5.5 Igal lapsel on arengumapp, mis sisaldab järgmist:
- Lapse arengu jälgimise kaart (Stuudiumi keskkonnas). Täidavad rühmaõpetajad, logopeed, liikumis- ja muusikaõpetaja vähemalt üks kord õppeaastas.
 - lapse vabamängu, probleemtegevuste, ühistegevuste, õppetegevuste (sh ka liikumis- ja muusikategevused) jmt vaatlemisel kogutud ja dokumenteeritud kirjeldused ja tähelepanekud;
 - individuaalne arengukava (IAK) lapse haridusliku erivajadusekorral;
 - lapse looming paber kandjal/digipildi kujul;
 - vajadusel lapsevanema ja õpetajate vahelised kirjalikud kokkulepped lapse arengu toetamiseks;
- 5.6 Lasteasutuse pedagoogiline nõukogu otsustab, milliseid meetodeid kasutada lapse arengu hindamisel. Rühmaõpetaja tutvustab lapsevanemale lapse arengu hindamise põhimõtteid ja korraldust.
- 5.7 Lapse arengu hindamise pedagoogilise dokumenteerimise kaudu.
- Pedagoogiline dokumenteerimine annab parema ülevaate lapse arengu toetamise vajadustest, mis aitab õpetajal paremini analüüsida ja mõista lapse arengut, mille

tulemusel õpetaja kavandab lapse arengu toetamise meetmed. Lapse arengu ning õppimise kirjeldamine ja selle dokumenteerimine on igapäevase õppe- ja kasvatustöö protsessi osa. Lapse arengut kirjeldatakse alati lapsest lähtuvalt.

- Mõned võimalikud viisid pedagoogiliseks dokumenteerimiseks: film, fotod, lindistus, märkmed, üleskirjutused, arengu hindamise mängude tulemused, loovtööd jmt. Lapse pedagoogilise hindamise dokumente hoitakse tema arengumapis, fotosid ja filme vanematega kokkulepitud veebikeskkonnas või lasteaia Stuudiumi TERA kaustas.

5.8 Vähemalt üks kord õppeaastas viib pedagoog lapse arengu hindamiseks ja toetamiseks lapsevanemaga läbi arenguvestluse, milles lähtub lasteaed Illuka Kooli arenguvestluste läbiviimise korrast lasteaias, mis:

- 1) annab tagasisidet lapse arengust ja õppimise tulemustest.
- 2) selgitab lapsevanema seisukohad ja ootused lapse arengu suhtes.

5.9 Lapse arengu hindamise ja arenguvestluse tulemus dokumenteeritakse «Isikuandmete kaitse seaduses» sätestatud tingimustel.

5.10 Lasteaed väljastab kooliminevale lapsele koolivalmiduskaardi.

5.11 Lapse arenguanalüüse säilitatakse lapse rühmast rühma liikumisel, lapse lasteaiast lahkumisel säilitatakse lasteaia Stuudiumi arhiivis.

6. ERIVAJADUSEGA LAPSE ARENGU TOETAMISE PÕHIMÕTTED, SEALHULGAS KORRALDUS

6.1 Erivajadustega laps käesoleva õppekava tähenduses on laps, kelle võimetest, tervise seisundist, keelelisest ja kultuurilisest taustast ning isikuomadustest tingituna arenguvajaduste toetamiseks on vaja teha muudatusi või kohandusi lapse kasvukeskkonnas (mängu- ja õppevahendid, ruumid, õppe- ja kasvatusmeetodid) või rühma tegevuskavas.

Koolieelses eas avalduvaid erivajadusi nimetatakse arengulisteks erivajadusteks. Arenguline erivajadus võib olla nii mahajäämus eakohasest tasemest kui ka andekus mingis arenguvaldkonnas. Mõlemal juhul on vajalik lisatöö õpetajate, spetsialistide ja lapsevanema poolt, et luua võimetele vastavad tingimused.

Määratlemise aluseks on kuulmis-, nägemis-, kõne-, keha- ja intellektipuuded, spetsiifilised arenguhäired, emotsionaalsed käitumishäired, pervasiivsed arenguhäired ja andekus.

6.2 Et toetada lapse võimetekohast ja mitmekülgset arengut ning võimaldada tal jõukohaselt osaleda õppe-kasvatustöös on oluline tugineda lapse arengulisele vanusele ja seada jõukohased eesmärgid.

I Märkamine:

Toimub nn varajane sekkumine, see on arenguliste erivajadustega laste võimalikult varajane märkamine (arenguvaatlused, rühma meeskonna arutelu, arenguestlus).

II Hindamine:

Hindamine on meeskonnatöö, mis kajastab mitmeid valdkondi, toetub erinevatele allikatele ja on kohese rakendusliku väärtusega:

- erivajaduse täpsem määratlemine lapse meeskonna poolt
- erialaspetsialistide (logopeed, eripedagoog, eriarstid, perearst, sotsiaaltöötaja, psühholoog) kaasamine
- küsitlus ja testimine (arstide ja erispetsialistide konsultatsioonid)

III Nõustamine: vahekokkuvõtte ja informatsioon lapse erivajaduse kohta lapsevanematele ja õpetajatele.

Vajadusel erivajadusega lapse suunamine nõustamiskomisjoni (Innove Rajaleidja keskus), kes konkretiseerib eriabi vormi ja mahu ning suunab vajadusel lapse tema arengust lähtuvalt sobivasse erirühma. Nõustamiskomisjoni suunatakse ka koolipikenduse taotlejad.

IV Sekkumine:

6.3 Lapse arengutasemest lähtuva õpetuse planeerimine ja läbiviimine toimub tavarühmas või erirühmas.

6.4 Vajadusel koostavad rühma pedagoogid õppeaasta algul koostöös spetsialistidega ning lapsevanemaga lapsele individuaalse arenduskava. Vähemalt üks kord õppeaastas tehakse kokkuvõtte IAK rakendumisest, arengukeskkonna sobilikkusest ning lapse edasistest vajadustest. IAK koostatakse koolipikenduse saajatele.

6.5 Mitte eesti kodukeelega lapsed omandavad eesti keele teiste lastega suheldes ja mängides ning lõimitud tegevuste kaudu, millele lisandub eesti keele tugiõpe. Eesti keele õppe eeldatavate tulemuste kavandamisel arvestatakse nii laste arengutaset, vanust kui ka eesti keele õppe mahtu ning metoodikat. Eesti keele õpe on meeskonnatöö, millest on haaratud kogu lasteaia personal.

Põhimõtted teise kodukeelega lapse arengu toetamisel:

- koostöö lapsevanemaga selgitamaks välja lapse keelelise arengu küsimusi
- keeleõppega tegeldakse järjepidevalt, korrates ja aktiveerides õpitut erinevates kontekstides.

6.6 Andekate laste arengu toetamiseks kasutab õpetaja lapse arendamiseks õppekava järgmist raskusastet, valides lapsele õppetegevuseks jõukohast ja huvipakkuvat materjali. Õpetaja teavitab ja annab soovitusi lapsevanemale lapse võimetest, suutlikkusest, annab nõu, mil viisil annet edasi arendada.

6.7 Erivajadusena käsitletakse ka toidutalumatusega või -allergiaga seonduvat, st kui laps vajab eri- või ravitoitu. Vanem informeerib lasteasutuse direktorit kirjalikult lapse terviseseisundist tulenevatest eritingimustest, mille alusel personal kohandab võimaluse korral päevakava, kasvukeskkonda ning õppe- ja kasvatustegevuse korraldust.

7. KOOSTÖÖ LAPSEVANEMATEGA

7.1 Koostöö põhimõtted

Lapse kasvamine ja kasvatamine algab kodust. Lasteaed on asutus, mis püüab igati toetada ja abistada lapsevanemaid ning on koduse kasvatusedasiarendaja. Lasteaiaõpetajate ja lapsevanemate koostöö lapse arengu toetamiseks põhineb dialoogil, vastastikusel usaldusel ja lugupidamisel. Lapsevanemal võimaldatakse osaleda õppe- ja kasvatusprotsessi kavandamises ja läbiviimises ning anda tagasisidet lasteasutuse tegevusele. Kodu- ja lasteasutuse koostööna täidetakse õppekavas püstitatud õppe- ja kasvatustöö eesmärgid.

7.2 Koostöövormid:

- Suhtlemine laste toomise ja viimise ajal;
- Rühma koosolekud viiakse läbi vähemalt üks kord aastas, vajadusel sagedamini;
- Hoolekogu koosolekud;
- Arenguvestlused viiakse läbi vähemalt üks kord aastas vastavalt Illuka Kooli lasteaia arenguvestluste läbiviimise korrale;
- Individuaalsed vestlused ja logopeedi konsultatsioon;
- Kirjalikud teated ja informatsioon teadete tahvlil;
- Lasteaia kodulehekülg www.illuka.edu.ee ;
- Stuudiumi keskkond <https://illukalasteaed.ope.ee/> ;
- Traditsiooniliste ürituste läbiviimine;
- Lastevanemate koolitused (võimalusel);
- Tagasiside lasteaia tegevuse ja rühma töö kohta rahuloluküsitluste kaudu;
- Avatud uste päevad (lastevanemate õhtupoolikud rühmades);

8. LASTEAIA ÕPPEKAVA UUENDAMISE JA TÄIENDAMISE KORD

- Õppekava tulemuslikkust hinnatakse õppeaasta lõpul pedagoogilisel nõupidamisel.
- Ettepanekuid täiendusteks võivad teha kõik õpetajad pedagoogilisel nõupidamisel ja lapsevanemad rühmakoosolekul või hoolekogu esindaja kaudu..
- Tulenevalt ettepanekutest tehakse õppekavas täiendused enne 31. augustit.
- Muudatused kooskõlastatakse pedagoogilise nõukogu ja hoolekoguga.
- Õppekava kinnitatakse direktori käskkirjaga.